

PROVINCIE LIMBURG
STAD LOMMEL

BEHEERSPLAN MARIAPARK LOMMEL

VERSIE DD. 06/02/2020

LIGGING: MARTINUS VAN GURPLAAN ZN, 3920 LOMMEL-WERKPLAATSEN
KADASTER: AFDELING 1, SECTIE C, NUMMERS 1437G41/1437S17
BESCHERMD MONUMENT: DD. 27/05/2005

BOEKDEEL 1/1

AANBESTEDENDE OVERHEID: STADSBESTUUR LOMMEL
HERTOG JANPLEIN 1
3920 LOMMEL
TEL. 011/399 816
E-MAIL. mario.geuens@lommel.be

ONTWERPER: ARCHITEKTENBURO ERIK MARTENS & PARTNERS BVBA
BOUWHISTORICA LIZ DEWITTE
HEIRWEG 12
3680 MAASEIK
TEL. 089/565.378
E-MAIL. info@archburo-martens.be

DOSSIERNUMMER: 2909/16/490.0

INHOUD.

1.	IDENTIFICATIE	4
1.1.	DOEL VAN DE OPMAAK.....	4
1.2.	AFBAKENING VAN HET PROJECTGEBIED.....	4
1.3.	EIGENDOMSSITUATIE.....	6
1.4.	BESCHERMING.....	6
2.	HISTORISCHE NOTA	10
2.1.	INLEIDING.....	10
2.2.	BOUWGESCHIEDENIS.....	11
2.2.1.	HISTORISCHE ONTWIKKELING VAN DE SITE.....	11
2.2.2.	HISTORISCHE PLANTENGEGEVENS.....	17
2.3.	SYNTHESEPLAN BOUWEVOLUTIE I KAART 5.....	18
3.	INVENTARISATIE HUIDIGE TOESTAND	19
3.1.	PLANNEN EN FOTO'S VAN DE BESTAANDE TOESTAND.....	19
3.1.1.	PLAN INVENTARISATIE SITE I KAART 6.....	19
3.1.2.	FOTOGRAFISCHE DOCUMENTATIE.....	20
3.2.	BESCHRIJVING VAN HET MARIAPARK.....	20
3.2.1.	BOUWKUNDIG ERFGOED.....	20
3.2.1.1.	BEELDEN 20.....	20
3.2.1.2.	LOURDESGROT (1927-28).....	21
3.2.1.3.	KERSTSTAL (1960).....	22
3.2.1.4.	KAPELLEN22.....	22
3.2.1.5.	KRUISWEG.....	24
3.2.1.6.	MUREN EN POORTEN.....	26
3.2.2.	LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: NATUURLIJKE ELEMENTEN.....	27
3.2.2.1.	ABIOTISCH MILIEU.....	27
3.2.2.2.	BIOTISCH MILIEU.....	27
3.2.3.	LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: PARKCONSTRUCTIES.....	29
3.2.3.1.	PARKAFSLUITINGEN.....	29
3.2.3.2.	WATERPARTIJ VIJVER.....	29
3.2.4.	LANDSCHAPPELIJK: RECREATIE & INFRASTRUCTUUR.....	30
3.2.4.1.	ZITRUIMTE VOOR DE LOURDESGROT.....	30
3.2.4.2.	RECREATIEVE INFRASTRUCTUUR.....	30
3.2.4.3.	TECHNIEKEN.....	30
3.2.4.4.	OMGEVINGSAANLEG.....	30
3.3.	SCHADE ANALYSE.....	31
3.3.1.	BOUWKUNDIG ERFGOED.....	32
3.3.1.1.	BEELDEN 32.....	32
3.3.1.2.	LOURDESGROT.....	34
3.3.1.3.	KERSTSTAL.....	36
3.3.1.4.	KAPELLEN37.....	36
3.3.1.5.	KRUISWEG.....	41
3.3.1.6.	MUREN EN POORTEN.....	47
3.3.2.	LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: NATUURLIJKE ELEMENTEN.....	50
3.3.3.	LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: PARKCONSTRUCTIES.....	50
3.3.3.1.	PARKAFSLUITINGEN.....	50
3.3.3.2.	WATERPARTIJ VIJVER.....	50
3.3.4.	LANDSCHAPPELIJK: RECREATIE & INFRASTRUCTUUR.....	51
3.3.4.1.	ZITRUIMTE VOOR DE LOURDESGROT.....	51
3.3.4.2.	RECREATIE & INFRASTRUCTUUR.....	51
3.3.4.3.	TECHNIEKEN.....	51
3.3.4.4.	OMGEVINGSAANLEG.....	52
4.	ERFGOEDWAARDEN	53
4.1.	INLEIDING.....	53
4.2.	ERFGOEDWAARDEN VAN HET MARIAPARK.....	53
4.2.1.	HISTORISCHE WAARDE.....	53
4.2.2.	ARTISTIEKE WAARDE.....	53
4.2.3.	SOCIAAL-CULTURELE WAARDE.....	53
4.2.4.	VOLKSKUNDIGE WAARDE.....	53
5.	BEHEERSVISIE EN DOELSTELLINGEN	54
5.1.	GEBIEDSVISIE.....	54
5.2.	PLAN GEBIEDSVISIE I KAART 7.....	55
5.3.	KNELPUNTEN.....	56
5.3.1.	BOUWKUNDIG ERFGOED.....	56
5.3.2.	LANDSCHAPPELIJK ERFGOED.....	57
5.4.	BEHEERSDOELSTELLINGEN.....	58
5.4.1.	BOUWKUNDIG ERFGOED.....	58
5.4.2.	LANDSCHAPPELIJK ERFGOED.....	58
5.5.	REGELMATIG EN AANGEPAST ONDERHOUD.....	60

6.	MAATREGELEN.....	61
6.1.	INLEIDING	61
6.2.	LIJST VAN DE RESTAURATIEVE INGREPEN	62
6.2.1.	BOUWKUNDIG ERFGOED	62
6.2.2.	LANDSCHAPPELIJK ERFGOED.....	69
6.3.	LIJST VAN DE ONDERHOUDSWERKEN.....	71
6.3.1.	BOUWKUNDIG ERFGOED	71
6.3.2.	LANDSCHAPPELIJK ERFGOED.....	74
7.	OPVOLGING EN EVALUATIE	76
8.	EXTRA TOEVOEGINGEN.....	77
8.1.	VERPLICHTE BIJLAGEN.....	77
8.2.	EXTRA BIJLAGEN.....	77

ERIK MARTENS & PARTNERS
ARCHITEKTENBURO

1. IDENTIFICATIE

1.1. DOEL VAN DE OPMAAK

Het doel van dit beheersplan is om een leidraad te vormen voor het beheer en onderhoud van het Mariapark met als doel de erfgoedwaarden te vrijwaren op lange termijn.

Het landschapsbeheerplan wordt opgesteld conform de inhoudelijke richtlijnen voor het opstellen van beheersplannen van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, zoals bepaald in het Onroerenderfgoeddecreet¹ en overeenkomstig het uitvoeringsbesluit.²

1.2. AFBAKENING VAN HET PROJECTGEBIED

<i>Naam</i>	Beheersplan Mariapark = Zone van de bescherming als monument
<i>Ligging</i>	Martinus Van Gurplaan zn, 3920 Lommel
<i>Kadaster</i>	Afdeling 1, Sectie C, Nummers 1437G ⁴¹ , 1437A ¹⁷
<i>Datering</i>	Begin 20 ^{ste} eeuw
<i>Bescherming</i>	Ministerieel Besluit dd. 27/05/2005 – ID: 2460

Kaart 1: Luchtfoto 2019: Situering van het Mariapark te Lommel.³

De **zwarte omlijning** geeft de zone aan die beschermd is als monument en die de afbakening van het beheersplan weergeeft.
De **oranje omlijning** geeft de zone aan van het volledige Mariapark (beschermd en niet beschermd gedeelte).

¹ Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, in werking getreden vanaf 1 januari 2015.

² Besluit van de Vlaamse Regering: Het Onroerenderfgoedbesluit van 16 juli 2014.

³ Bron internet, Google maps, <https://www.google.be/maps>, geraadpleegd op 29 september 2016.

Federale
Overheidsdienst
FINANCIEN

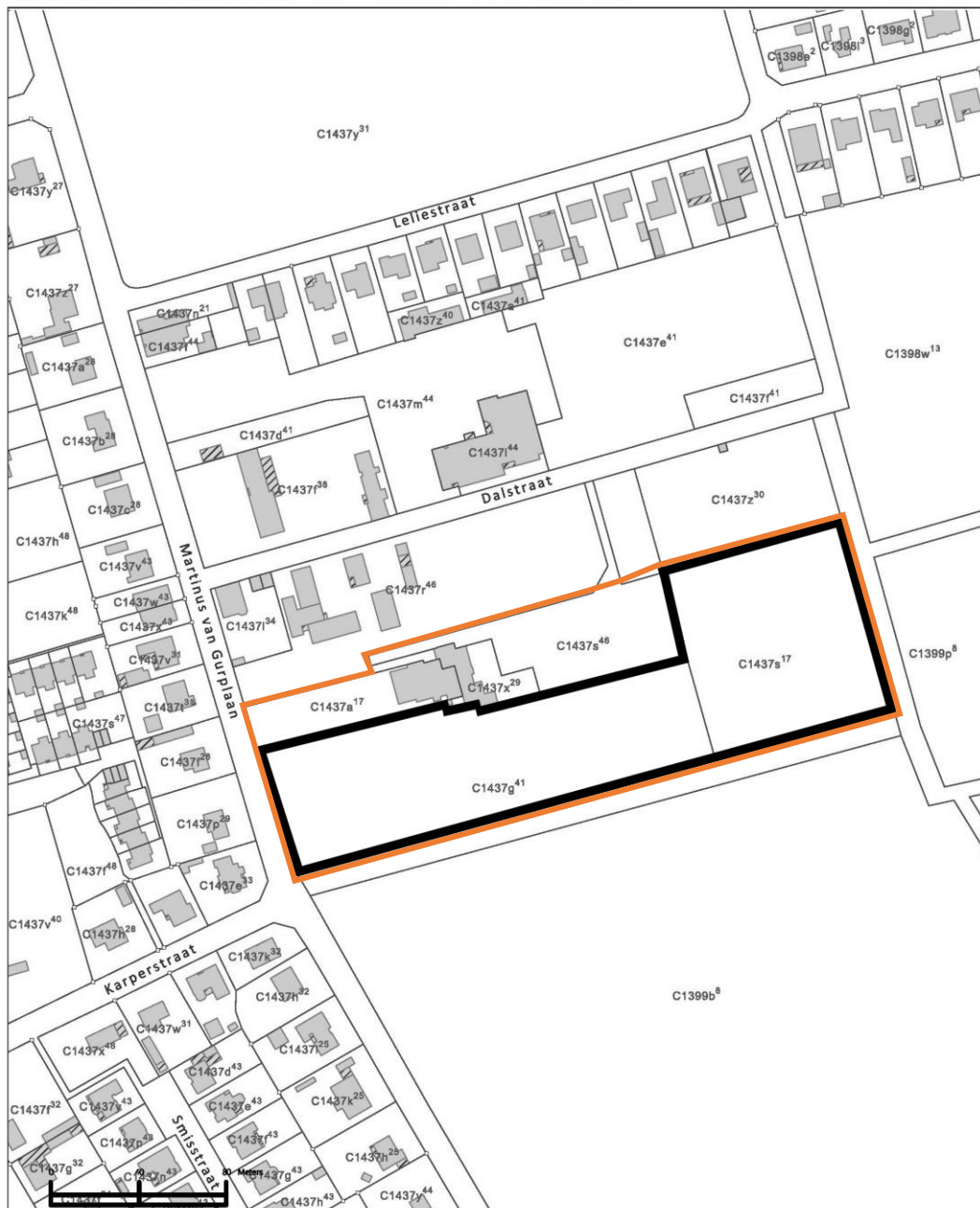
Mariapark (ID: 2460)

Gecentreerd op: LOMMEL 1 AFD

Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie

Toestand Laatste fiscale versie. (01.01.2016)

Schaal: 1/2500

.be

Kaart 2: Kadasterplan: Situering van het Mariapark te Lommel.⁴

De **zwarte omlijning** geeft de zone aan die beschermd is als monument en die de afbakening van het beheersplan weergeeft. De **oranje omlijning** geeft de zone aan van het volledige Mariapark (beschermd en niet beschermd gedeelte).

⁴ Bron internet. CadGis, Viewer Grand Public, Kadasterplan, Toestand laatste fiscale versie 01/01/2016.

1.3. EIGENDOMSSITUATIE

Het Mariapark is onderverdeeld in twee zones. Het voorste gedeelte met de Lourdesgrot, de kapellen en de omheiningmuur met toegangspoort tot de openlucht-kruisweg is eigendom van de Kerkfabriek Sint Barbara. Het achterste gedeelte met de kruisweg is eigendom van de stad Lommel.

De Kerkfabriek Sint Barbara staat in voor het beheer van het park, met de steun van de stad Lommel.

1.4. BESCHERMING

De grootste deel van het Mariapark is als monument beschermd bij Ministerieel Besluit dd. 27/05/2005 omwille de historische, artistieke, volkskundige en socio-culturele waarde. Het gehele Mariapark is deel van het vastgesteld bouwkundig erfgoed "Tuinwijk bij de Metaalfabrieken van Overpelt-Lommel".

Het kadastraal plan en de onderstaande tabel geven een overzicht van de kadastrale percelen:

Afd.	Sectie	Perceelsnummer	Eigendom	Bescherming
1e	C	1437G ⁴¹ ,	Kerkraad	Monument
1e	C	1437A ¹⁷	Kerkraad	Inventaris
1e	C	1437X ²⁹	Kerkraad	Inventaris
1e	C	1437S ⁴⁶	Kerkraad	Inventaris
1e	C	1437S ¹⁷	Stad Lommel	Monument

Tabel 1: Kadastrale gegevens van het studiegebied.

Kaart 3: Afbakening beschermde monumenten (roodbruin), inventaris vastgesteld bouwkundig erfgoed (lichtbruin) en wetenschappelijke inventaris bouwkundig erfgoed gehelen (arcering).

4391

27/5/05

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE
ORDENING,**

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004;

Gelet op het ministerieel besluit van 30 april 2004 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 02 december 2004,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003:

1° Wegens de historische, artistieke, volkskundige en socio-culturele waarde:

- als monument;

park met H.Hartbeeld, Lourdesgrot, kapellen en Kruisweg, gelegen te Lommel (Lommel), Martinus Van Gurplaan;

bekend ten kadaster:

Lommel, 1e afdeling, sectie C, perceelnummer(s) 1437G41, 1437S17.

Beschermingsbesluit Mariapark te Lommel dd. 27/05/2005⁵.

⁵ Bron: Agentschap Onroerend Erfgoed, <https://besluiten.onroerenderfgoed.be/besluiten/4391>.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

De historische waarde :

Het Mariapark ontstond door toedoen van de paters Kapucijnen die zich in 1925 in Lommel-Werkplaatsen kwamen vestigen. Artistiek betonwerker Michiel Geysels uit Westmeerbeek bouwde in een naast de parochiekerk gelegen park, een grot ter ere van O.-L.-Vrouw van Lourdes. Omstreeks dezelfde tijd werd een groot H.Hartbeeld aan straatzijde geplaatst. Op 29 april 1928 werden grot en beeld plechtig gewijd en kwam de eerste bedevaart naar Lommel-Werkplaatsen op gang. Later werd het idee opgevat om rondom het park een krans van kapellen te bouwen ter ere van de Zeven Weeën van Maria. Op een in 1938 aangekocht stuk heidegrond achter het reeds bestaande park richtte men een gecementeerde openluchtkruisweg op, die op 22 mei 1949 werd ingewijd. De H. Ludwinakapel werd eerst in 1981 gebouwd door Bert Goossens.

De artistieke waarde :

Het Mariapark met kruisweg is een realisatie van artistiek betonwerker Michiel Geysels uit Westmeerbeek. Van zijn hand zijn ook de grot van O.-L.-Vrouw van Lourdes, het H.-Hartbeeld, de kapellen van de Zeven Weeën van Maria, de kerststal en de St.-Jozefskapel. Pater Ernest Verbaenen modelleerde het beeld van Christus in gebed neergekniel met een engel die de lijdenskelk aanbiedt (van de extra statie Gethsemani), alsook het centrale beeld van St.-Franciscus van Assisi. Jef De Ceuster uit Herentals creëerde het beeld van de H. Ludwinakapel.

De volkskundige en socio-culturele waarden :

Het Mariapark met kruisweg van Lommel-Werkplaatsen is sinds jaren een belangrijke bedevaartplaats voor de regio Noord-Limburg.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

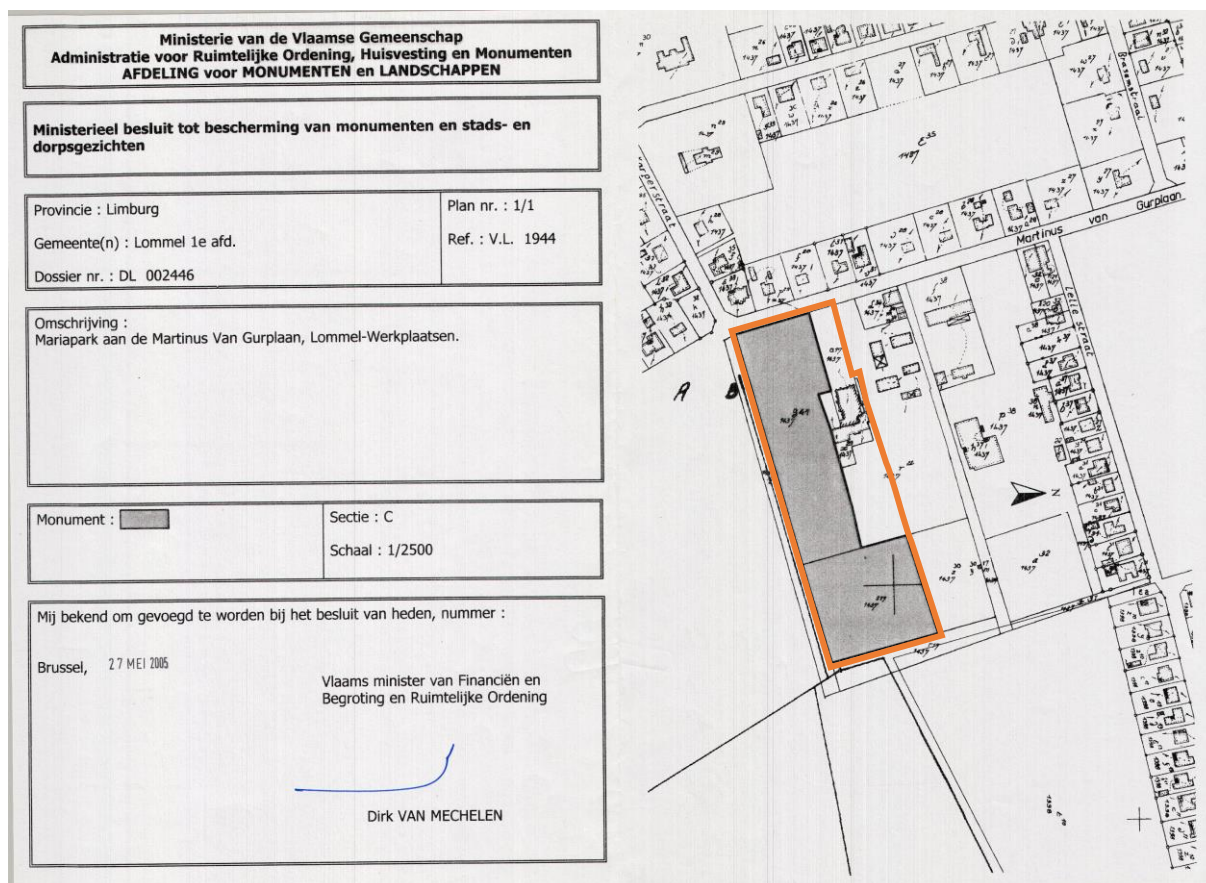
De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 27 MEI 2005

Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

Dirk VAN MECHELEN

⁶ Bron: Agentschap Onroerend Erfgoed, <https://besluiten.onroerenderfgoed.be/besluiten/4391>.

Kaart 4: Plan bij beschermingsbesluit Mariapark te Lommel dd. 27/05/2005⁷ (oranje omlijning = huidige grens van het Mariapark).

ERIK MARTENS & PARTNERS

ARCHITEKTENBURO

⁷ Bron: Agentschap Onroerend Erfgoed, <https://besluiten.onroerenderfgoed.be/besluiten/4391>.

2. HISTORISCHE NOTA

2.1. INLEIDING

De bouwhistorische nota over de geschiedenis van het Mariapark te Lommel is opgesteld aan de hand van geschreven en iconografische bronnen:

LITERATUUR

- Uittreksels uit de inventaris van Onroerend Erfgoed.
 - ✓ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/85715>.
- Historische argumentatie bij het restauratiedossier van het Mariapark te Lommel-Werkplaatsen.
- Eigen archief van de stad Lommel.
 - ✓ Restauratiedossier proefrestauratie van statie 7 en 11 van de kruisweg.
- Monumentenwacht, bouwkundige inspectie verslagen.
 - ✓ Bouwkundige inspectie Monumentenwacht 08/04/2005.
 - ✓ Bouwkundige inspectie Monumentenwacht 17/10/2013.
 - ✓ Bouwkundige inspectie Monumentenwacht 10/05/2016, Interieurinspectie.
- Bestemmingsnota van de Kerkraad Sint Barbara.
- Literatuur over het Mariapark:
 - ✓ Leynen J., *Historiek Lommel-Werkplaatsen, Lommel, 2006*.
 - ✓ Leynen J., *Kapucijnen, Lommel, 2008*.
 - ✓ Van Endert C., *Kapelletjes in Lommel, Historische achtergrond Religieuze en sociale betekenis, Dekenaat Lommel, 2009*.

AFBEELDINGEN

- Historische en recente plannen, luchtfoto's: www.geopunt.be.
- Historische foto's over het Mariapark:
 - ✓ <https://ontdeklommel.com/mariapark-lommel-werkplaatsen>.
 - ✓ <https://nl.geneanet.org/prentbriefkaarten>.
- Recente topografische kaarten, Nationaal Geografisch Instituut NGI, 1955-1991.

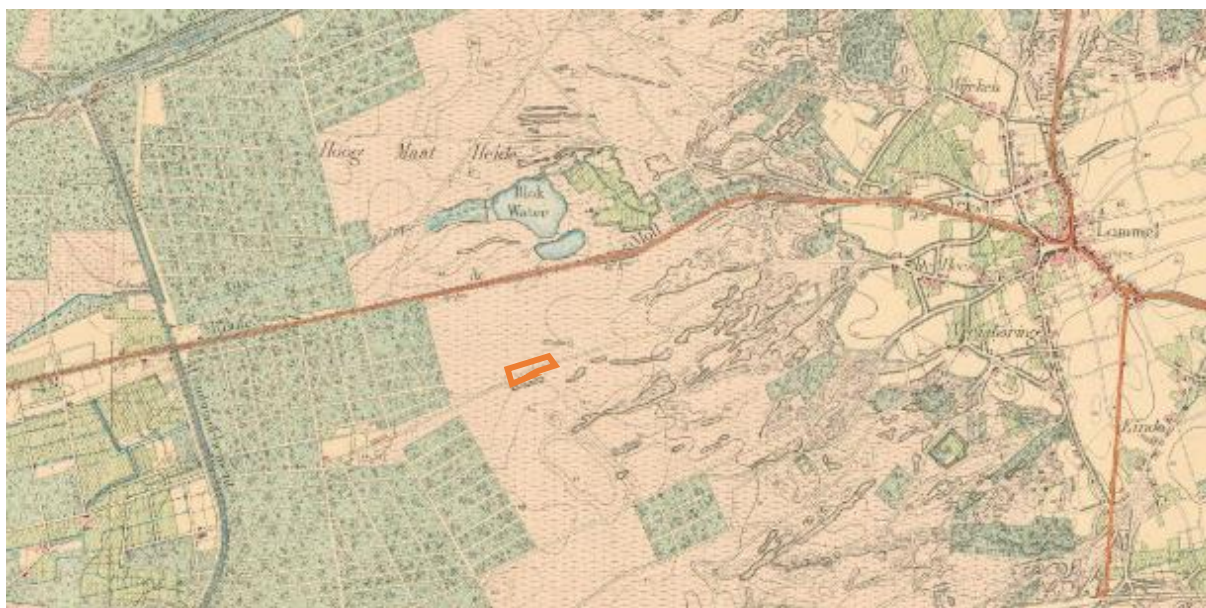
2.2. BOUWGESCHIEDENIS

2.2.1. HISTORISCHE ONTWIKKELING VAN DE SITE

Ontstaan en evolutie van het Mariapark

Het Mariapark is gelegen in een gebied dat vanaf **1815** een onderdeel was van het Koninkrijk der Nederlanden. Door grondruil wordt Lommel vanaf **1839** een Belgische gemeente.

Het gebied Stevensvennen, Blauwe Kei en Russendorp werd in **1889** door Sint Pietersbanden Lommel-centrum afgestaan aan Mol-Rauw. Op de topografische kaart uit **1904** is zichtbaar dat het gebied rondom de huidige Martinus Van Gurplaan uit heidelandschap bestond. Doorheen de heide liep enkel de weg van Mol naar Lommel (route de Mol vers Lommel). Op de plek van de huidige “Waal’tjes” lag een landweg die doorliep tot in de richting van Lommel dorp.

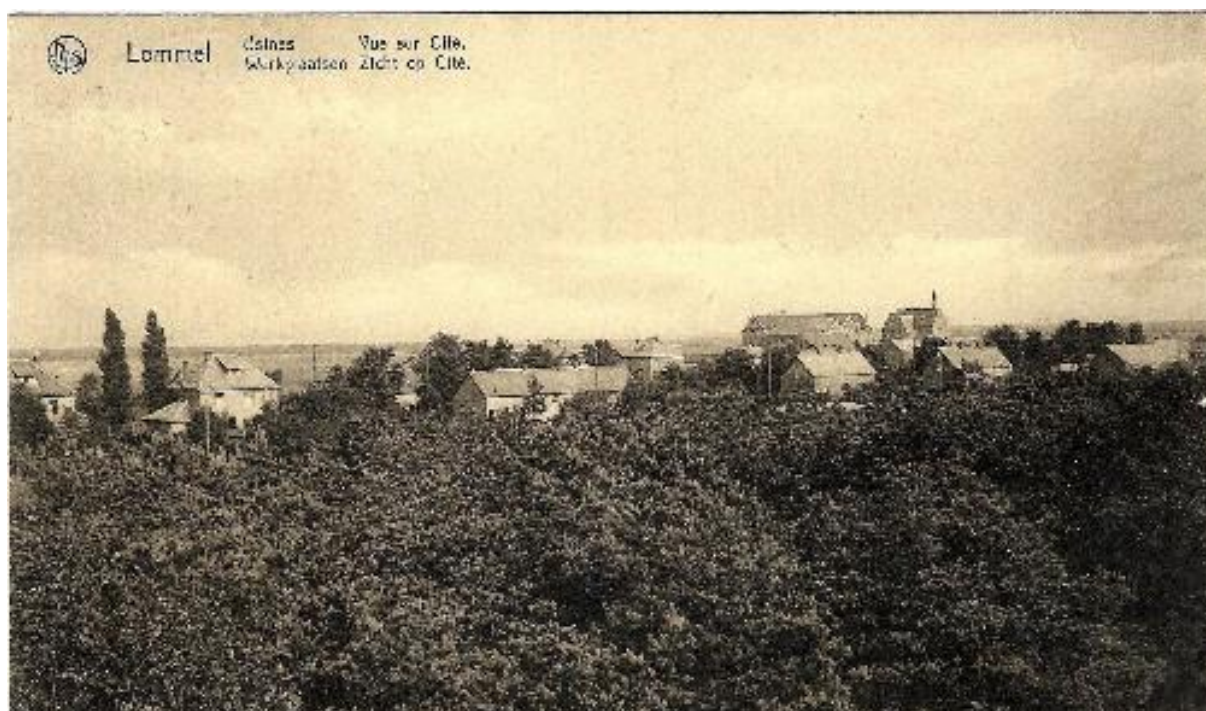
Afb. 1: Het heidelandschap tussen Mol en Lommel (oranje omlijnijng =locatie huidig Mariapark)⁸.

ARCHITEKTENBURO

Vanaf **1907** bouwde de zinkfabriek “Société Métallurgique de Lommel” een school, een klein hospitaal en een nieuwe wijk in Lommel-Werkplaatsen. Vanaf **1912** werd de nieuwe kerk Sint Barbara gebouwd. De plannen van de kerk werden gemaakt door de bouwmeesters Hyacinth Martens van Stevoort en Vincent Lenertz van Leuven (leerling en assistent van Ir. Prof. Joris Helleputte).

Op verzoek van de inwoners van het gehucht Lommel-Werkplaatsen en omgeving werd in **1923** een aanvraag tot erkenning van Lommel-Werkplaatsen als parochie ingediend. In **1925** vestigden de paters kapucijnen zich in Lommel-Werkplaatsen. De parochie werd opgericht en erkend per Koninklijk Besluit van 30 december 1925. Op de braakliggende grond ten noorden van de parochiekerk Sint Barbara werd in **1927** een klooster en een middelbare school “Het Christus Koningcollege” gebouwd. Het kapucijnerklooster werd ingehuldigd op 30 oktober 1927. De grond omsloot aan drie kanten de parochiekerk. Het klooster werd aan de bestaande kerk aangebouwd en verkreeg het recht om de kerk te gebruiken voor de eredienst. Hiervoor werden extra toegangen aan de achterzijde van de kerk aangebracht.

⁸ Topografische basiskaart, NGI, 1904.

Afb. 2: De cité (tuinwijk) van de zinkfabriek in Lommel-Werkplaatsen. Een zicht vanop de zinkfabriek met op de achtergrond het klooster en het Christus Koningcollege, foto ca. 1927⁹.

In het park achter de parochiekerk Sint Barbara staat momenteel een kapelletje zonder beeld (momenteel staat hier een losstaand Maria beeld in). Over de bouw van dit kapelletje is weinig informatie teruggevonden. Hier lag de kloostertuin van het kapucijnenklooster. Deze tuin behoorde tot het slot-gedeelte van het klooster. De tuin was niet toegankelijk voor het publiek, zelfs niet voor studenten van het Juvenaat (kleinseminarie).¹⁰ Ter hoogte van het kapelletje is ook een H. Hartbeeld bewaard gebleven. Vermoedelijk zijn beiden gebouwd omstreeks 1927. Uit de topografische kaart (afb. 6) blijkt dat deze tuin verdeeld was in vier vakken. Het H. Hartbeeld stond centraal opgesteld in de tuin.

Ter verering van Maria lieten de paters kapucijnen in **1927** op het domein naast de parochiekerk een Lourdesgrot en een H. Hartbeeld oprichten. De werken werden uitgevoerd door de firma van Alfons Janssens en Michiel Geysels, kunstbetonwerkers uit Westmeerbeek. In december begon de bouw van de grot, aangevuld met een preekstoel en een fontein. Het beeld van Onze-Lieve-Vrouw kwam uit het huis Sartini op de Grote Markt in Antwerpen.¹¹ Op 29 april **1928** werden de Lourdesgrot en het H. Hartbeeld plechtig ingewijd. De eerste bedevaart naar Lommel-Werkplaatsen was een feit. Er werd besloten om elke eerste zondag van de maand, van mei tot en met oktober, een Mariabedevaart en processie te houden in het park.

Vanaf **1933** kreeg pater kapucijn Cajetaan (Michaël De Witte, Tielt 1895 - Lommel 1956) de opdracht om zich in te zetten voor de Mariaverering. Tot in het jaar van zijn overlijden verzorgde pater Cajetaan met grote inzet de maandelijkse bedevaarten naar het Mariapark.

⁹ <https://nl.geneanet.org/prentbriefkaarten/view/7632760#0>.

¹⁰ Van Endert C., Kapelletjes in Lommel, Historische achtergrond Religieuze en sociale betekenis, Dekenaat Lommel, 2009, p.137.

¹¹ Van Endert C., Kapelletjes in Lommel, Historische achtergrond Religieuze en sociale betekenis, Dekenaat Lommel, 2009, p.131.

Afb. 3: H. Hartbeeld voor de kerk met het college¹².

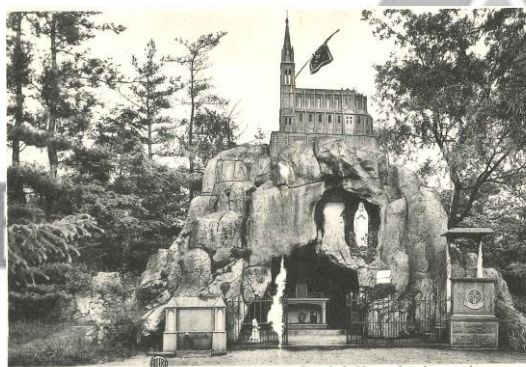

Afb. 4: De oorspronkelijke Lourdesgrot, van 1928 tot 1937¹³.

Pater Cajetaan De Witte gaf in **1937** opdracht aan Michiel Geysels om een krans van kapellen te bouwen ter ere van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën. De zeven bas-reliëfs werden gemaakt door het huis G. Dupon uit Brugge. Op 5 september 1937 volgde de inzegening van de kapellen.

Gelijktijdig met de bouw van deze kapellen voerde Geysels herstellingswerken uit aan het voetstuk van het H. Hartbeeld en bracht hij aan de voorzijde de tekst "H. Hart van Jezus, bescherm onze Kempen" aan.

Daarnaast restaureerde Geysels de vorstschade aan de bovenkant van de Lourdesgrot. Om verdere schade te voorkomen bouwde hij een maquette van de basiliek van Lourdes boven op de grot.

Afb. 5: De Lourdesgrot, na 1937.

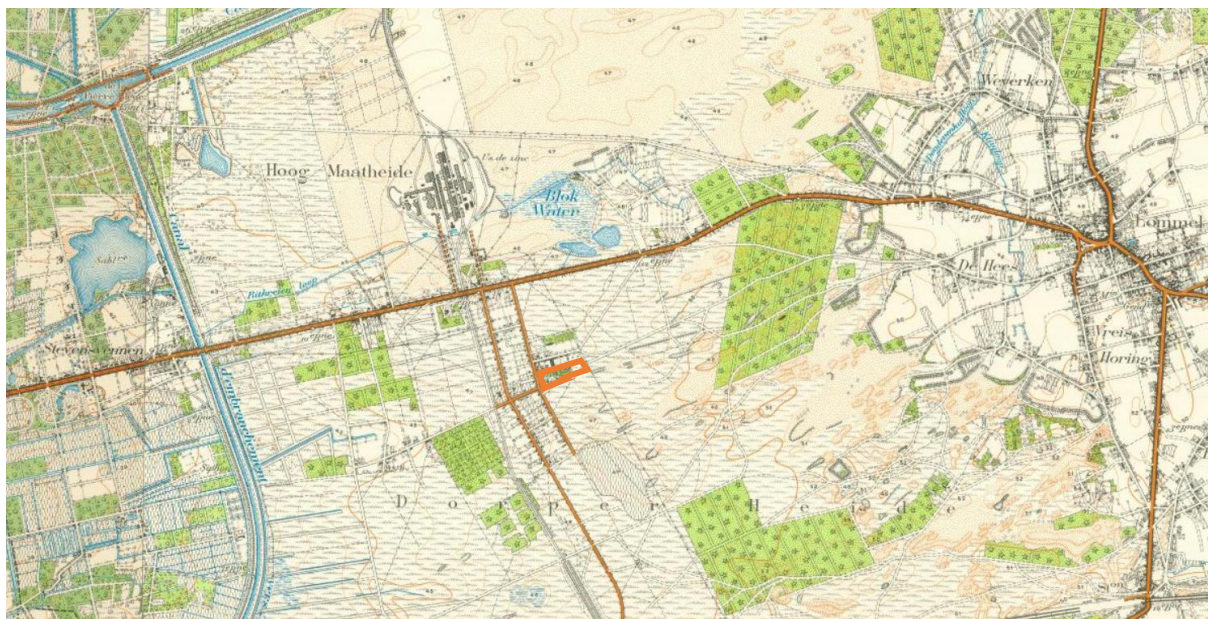

Afb. 6: Het Mariapark, 1939¹⁴.

¹² <https://nl.geneanet.org/prentbriefkaarten/view/6720593#0>.

¹³ <https://nl.geneanet.org/prentbriefkaarten/view/5998760#0>.

¹⁴ Topografische basiskaart, NGI, 1939.

Afb. 7: De nieuwe wijk Lommel-Werkhuizen met zinkfabriek¹⁵.

Een stuk heidegrond gelegen achter het bestaande park werd in **1938** aangekocht om er een openlucht-kruisweg op te trekken. Pater Cajetaan De Witte verplaatste eigenhandig een nabijgelegen zandduin om een heuvel op te richten voor de bouw van een monumentale Calvarieberg.

In **1940** verbouwden Michiel Geysels, met zijn zoon Jos Geysels en zijn broer Herman Geysels¹⁶ deze zandberg tot een imitatierots. Ze bouwden het kruis en de fundamenten van de Calvarieberg. Hiervoor gebruikten ze verzamelde afbraakstoffen en veldkeien. In de Calvarieberg werden de dertiende (grot met piëta) en veertiende statie (grot met het Heilig Graf) ingewerkt. De beelden werden geleverd door de firma Dupon uit Brugge. Op 4 mei **1941** vond de plechtige inzegening van de Calvarieberg plaats.

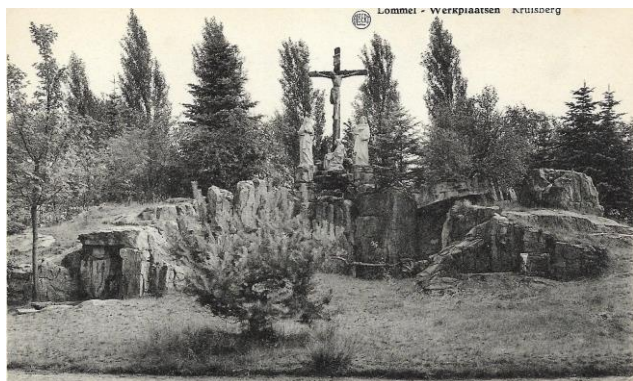
Michiel Geysels begon in september **1942** aan de constructie van de overige 11 kruiswegstaties. Door de uitbraak van de tweede wereldoorlog (1940-1944) duurde de afbouw van de kruiswegstaties tot in **1948**.

Op zondag 22 mei **1949** werd de kruisweg samen met de toegangsmuur, met rondbogige en spitsbogige toegangspoorten en kapellen met beelden, ingehuldigd. De muur werd opgetrokken door de firma Geysels onder de supervisie van pater Cajetaan De Witte. De terracottabeelden Ecce Homo en Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Smarten zijn het werk van beeldhouwer J. De Visscher uit Gent.¹⁷ Het beeld Gethsemani, met kleine vijverpartij, werd gemodelleerd door pater kapucijn Ernest Verbaenen.

¹⁵ Topografische basiskaart, Nationaal Geografisch Instituut, 1939.

¹⁶ Mondelinge bron, telefoongesprek met Maria Geysels, dochter van Herman Geysels, d.d. 24-06-2019.

¹⁷ Van Endert C., Kapelletjes in Lommel, Historische achtergrond Religieuze en sociale betekenis, Dekenaat Lommel, 2009, p.133.

Afb. 8: De Calvarieberg, na 1949.

Afb. 9: De toegangsmuur van de kruisweg, na 1949.

In **1960** werd het geheel uitgebreid met een kerststal en een kapel ter ere van de Heilige Jozef, allebei gebouwd door Michiel Geysels. Tevens werd centraal achter de krans van Mariakapellen een beschilderd beeld van de Heilige Franciscus van Assisi opgericht. De beelden van Sint Jozef (1959) en de Heilige Franciscus van Assisi (1960) werden vervaardigd door G. Dupon uit Brugge.

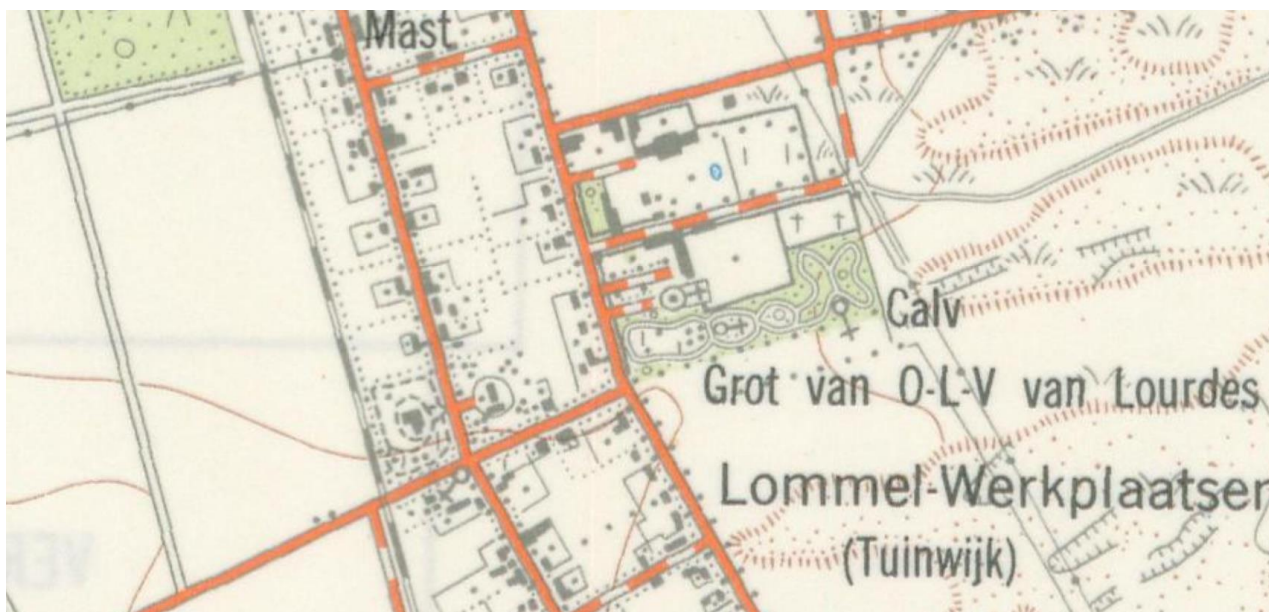
In april **1966** werden de waterleiding en de elektriciteit naar de grot vernieuwd.

Op 17 oktober **1969** verlieten de paters hun klooster om zich te gaan vestigen in Lommel-Centrum. Vanaf dan nam de parochie van Lommel-Werkplaatsen de niet eenvoudige taak op zich om het geheel te bewaren en te onderhouden.

Op 4 december **1979** deden de paters kapucijnen afstand van hun eigendommen in Lommel-Werkplaatsen d.m.v. een akte van schenking. Het terrein met de kruisweg palend aan het kerkhof werd eigendom van de stad Lommel. Het voorste gedeelte van het Mariapark ging naar de vzw Parochiale Werken van Lommel-Werkplaatsen.

Afb. 10: Het Mariapark en het klooster van de kapucijnen in het begin van de jaren zeventig (Luchtfoto, 1971)¹⁸.

¹⁸ www.geopunt.be, reis door de tijd.

Afb. 11: Het Mariapark in het begin van de jaren tachtig¹⁹.

Omstreeks het einde van de jaren zestig ontstond er een achteruitgang van de Mariaverering. Vanaf het begin van de jaren tachtig vond elk jaar op 1 mei weer de klassieke bedevaart “naar de grot” plaats, in combinatie met kleinere vieringen vanaf de maand mei tot de maand oktober.

In **1980** gaf de gemeente Lommel de opdracht om de kruisweg te restaureren. Johan Swinnen herstelde de panelen van de kruiswegstades 1-3-6 en 9.

In **1981** werd op vraag van pater Jan Wouters de Heilige Ludwinakapel gebouwd door Bert Goossens. Jef De Ceuster uit Herentals vervaardigde het beeld. De kapel werd op 20 mei 1981 plechtig ingewijd.

In **1989** laat de vzw Jongenstehuis Pieter Simenon het voormalige kapucijnenklooster afbreken.

Van **1989 tot 1992** liet de stad Lommel de kruisweg en de Calvarieberg restaureren door kunstenaar Albert Cuypers. Ter bescherming van de panelen werden plexiglazen platen aangebracht. Er werd een nieuwe draadafsluiting geplaatst rondom het achterste gedeelte.

In de zomer van **1990** liet de Kerkfabriek in eigen beheer een waterleiding en een sproei-installatie aanleggen in het Mariapark.

Voor het onderhoud van het park kocht de Kerkfabriek in **1991** een tractor met frontcirkelmaaier aan voor het gazonbeheer.

In **2000** kreeg de Lourdesgrot een opknopbeurt. De werken werden uitgevoerd door de firma Swerts uit Koersel-Beringen.

In **2005** kreeg het Mariapark het statuut van beschermd monument. Bij een grondige opknopbeurt van het park werd het kapelletje zonder beeld gerestaureerd door het Jongenstehuis Pieter Simenon, de grondeigenaar.

¹⁹ Topografische basiskaart, Nationaal Geografisch Instituut, 1981.

Evolutie van de parkstructuur

Volgende elementen in het park uit de eerste bouwphase zijn bewaard gebleven (locatie zie kaart 5):

De parkvijver is vermoedelijk een overblijfsel uit de eerste bouwphase. Hij bevond zich in de kloostertuin. Op de luchtfoto uit 1971 (afb. 10) is het zuidelijke deel van de kloostertuin ingericht als een landschappelijke tuin.

De aanwezige bomenrijen geven de oorspronkelijke tuinaanleg nog weer.

Door de sloop van het klooster werd het Mariapark breder en werd het zuidelijke deel van de kloostertuin ingenomen als parkzone.

2.2.2. HISTORISCHE PLANTENGEGEVENS

Parkgedeelte - bomenbestand

Bij de aanleg van het parkgedeelte, werden vermoedelijk niet heel veel bomen aangeplant. De bestaande bomen zijn voornamelijk inheems. Historische foto's en kaarten tonen aan dat er een zandvlakte met heidebegroeiing aanwezig was.

Opmerkelijk is dat de zuidgrens van het Mariapark grenst aan een langwerpige perceel waarop vroeger een zandweg lag die vanaf de "Waaltjes" doorliep, over de heidegronden, tot in de richting van Lommel dorp. In deze zone komen voornamelijk grote naaldbomen, zoals de grove den, voor.

Solitaire bomen

Een aantal solitaire bomen kunnen als belangrijk of merkwaardig beschouwd worden:

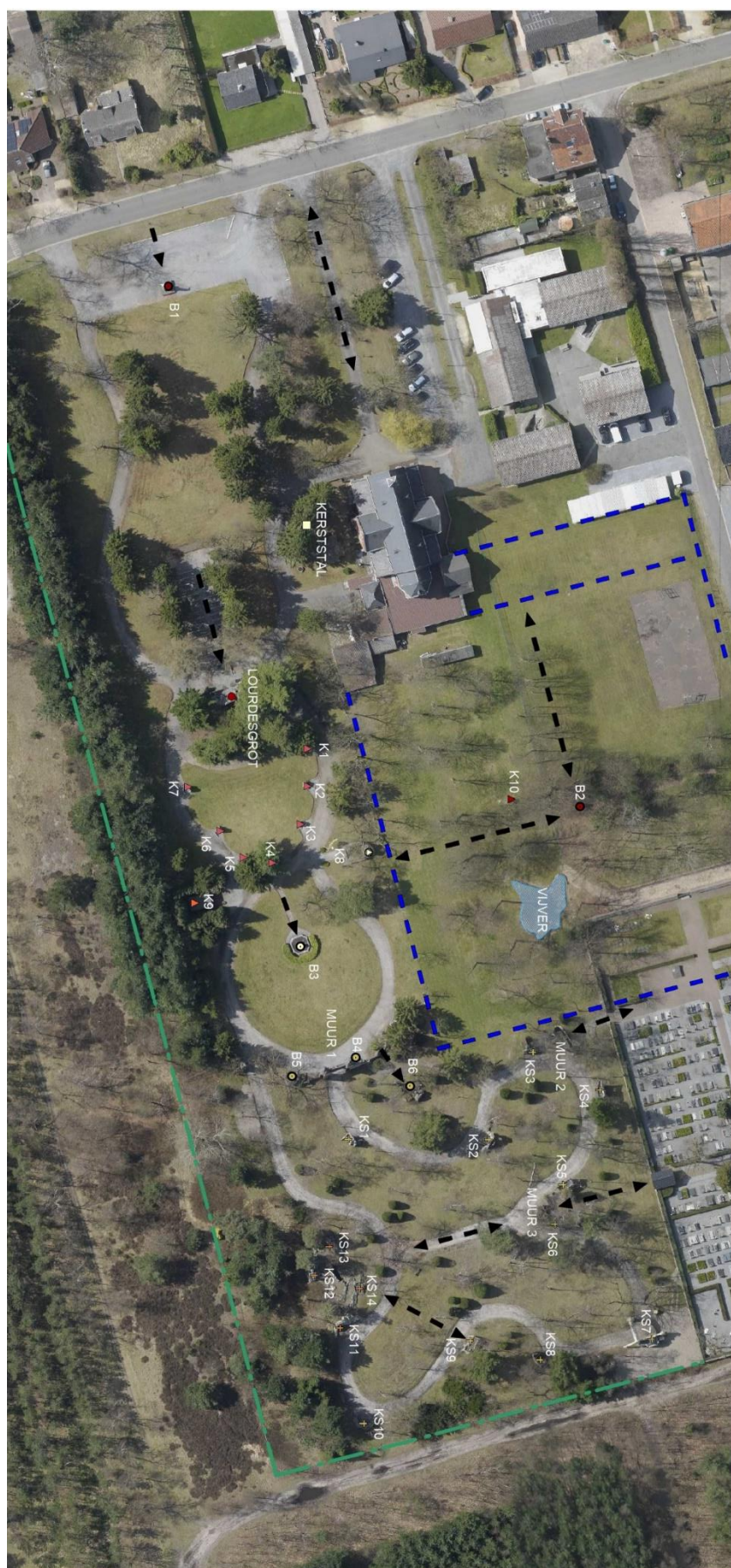
Beuken en rode beuk

- **Ligging:** De beuken staat bij de vijver in de zone van de voormalige kloostertuin.

Witte esdoorn

- **Ligging:** De witte esdoorns staan aan de staatzijde bij de parkeerzone. Ze werden vermoedelijk aangeplant.

2.3. SYNTHESEPLAN BOUWEVOLUTIE I KAART 5

BOUWKUNDIG ERFGOED

- B = BEELD
- LOURDESGROT
- KERSTAL
- △ K = KAPEL
- ✦ KS = KRUISWEGSTATIE
- MUREN & POORTEN

LANDSCHAPPELIJK ERFGOED

- ▲ ZICHTLIJN
- DRAADAFSLUITING
- VIJVER (OP PERCEEL C1437S46)

LEGENDE BOUWEVOLUTIE

- 1927 -1928 : BOUW KLOOSTER
- 1937 : BOUW KAPELLEN
- 1940 : BOUW CALVARIEBERG
- 1942-49 : BOUW KRUISWEG
- 1960
- 1981
- 1989 : SLOOP KLOOSTER

ERFGOEDOBJECTEN

BEELD 1 : H. HART VAN CHRISTUS / 1927-28
 BEELD 2 : H. HART VAN CHRISTUS / ca. 1927-28
 KERSTAL / 1960
 LOURDESGROT / 1927-28

KAPELLEN Ter ere van O.L.V. van Zeven Weeën/ 1937
 KAPEL I : SIMEON'S VOORZEGGING / 1937
 KAPEL II : VLUCHT NAAR EGYPTEN / 1937
 KAPEL III : JEZUS VERLOREN / 1937
 KAPEL IV : ONTMOETING OP DEN KRUISWEG / 1937
 KAPEL V : KRUISDOOD / 1937
 KAPEL VI : BEWENING VAN JEZUS / 1937
 KAPEL VII : GRAFLEGGING VAN JEZUS / 1937

KAPEL 8 : H. JOZEFKAPTEL / 1960
 BEELD 3 : SINT-FRANCISCUS / 1960
 KAPEL 9 : LUDWINKAPTEL / 1981

MUUR 1 : TOEGANGSPOORT TOT KRUISWEG / 1949
 BEELD 4 : ECCE HOMO / 1949
 BEELD 5 : O.L.V. VAN SMARTEN / 1949

KRUISWEG STATIE I : VEROOORDEELING / 1942-49
 KRUISWEG STATIE II : HET KRUIS / 1942-49
 KRUISWEG STATIE III : EERSTE VAL / 1942-49
 MUUR 2 : KAST GODFRIED V. BOUILLON / 1942-49
 KRUISWEG STATIE IV : MARIA / 1942-49
 KRUISWEG STATIE V : SIMON / 1942-49
 MUUR 3 : MUUR MOSKEE MET MINARET
 KRUISWEG STATIE VI : VERONICA / 1942-49
 KRUISWEG STATIE VII : TWEEDE VAL / 1942-49
 KRUISWEG STATIE VIII : VROUWEN / 1942-49
 KRUISWEG STATIE IX : DERDE VAL / 1942-49
 KRUISWEG STATIE X : ONTKLEDING / 1942-49
 KRUISWEG STATIE XI : KRUISGING / 1940
 KRUISWEG STATIE XII : JEZUSDOOD / 1940
 KRUISWEG STATIE XIII : PIËTA / 1940
 KRUISWEG STATIE XIV : GRAFLEGGING / 1940
 BEELD 6 : GETHSEMANI / 1949

KAPEL 10 : KAPEL MET MARIABEELD / ca. 1927

3. INVENTARISATIE HUIDIGE TOESTAND

3.1. PLANNEN EN FOTO'S VAN DE BESTAANDE TOESTAND

3.1.1. PLAN INVENTARISATIE SITE I KAART 6

BOUWKUNDIG ERFGOED

- B = BEELD
- LOURDESGROT
- KERSTSTAL
- △ K = KAPEL
- ◆ KS = KRUISWEGSTATIE
- MUREN & POORTEN

LANDSCHAPPELIJK ERFGOED

- ▲ ZICHTLIJN
- DRAADAFSLUITING
- VUIVER (OP PERCEEL C1437S46)

ERFGOEDOBJECTEN

- BEELD 1 : H. HART VAN CHRISTUS / 1927-28
- BEELD 2 : H. HART VAN CHRISTUS / ca. 1927-28
- KERSTSTAL / 1960
- LOURDESGROT / 1927-28

KAPellen Ter ere van O.L.V. van Zeven Weêr/ 1937

- KAPEL I : SIMEON'S VOORZEGGING / 1937
- KAPEL II : VLUCHT NAAR EGYPTE / 1937
- KAPEL III : JEZUS VERLOREN / 1937
- KAPEL IV : ONTMOETING OP DEN KRUISWEG / 1937
- KAPEL V : KRUISDOOD / 1937
- KAPEL VI : BEWENING VAN JEZUS / 1937
- KAPEL VII : GRAFLEGGING VAN JEZUS / 1937

- KAPEL 8 : H. JOZEFKAPEL/ 1960
- BEELD 3 : SINT-FRANCISCUS / 1960
- KAPEL 9 : LUDWINAKAPEL / 1981

- MUUR 1 : TOEGANGSPOORT TOT KRUISWEG / 1949
- BEELD 4 : ECCE HOMO / 1949
- BEELD 5 : O.L.V. VAN SMARTEN / 1949

- KRUISWEG STATIE I : VEROORDEELING / 1942-49
- KRUISWEG STATIE II : HET KRUIS / 1942-49
- KRUISWEG STATIE III : EERSTE VAL / 1942-49
- MUUR 2 : KAST, GODFRIED V. BOUILLON / 1942-49
- KRUISWEG STATIE IV : MARIA / 1942-49
- KRUISWEG STATIE V : SIMON / 1942-49
- MUUR 3 : MUUR MOSKEE MET MINARET
- KRUISWEG STATIE VI : VERONICA / 1942-49
- KRUISWEG STATIE VII : TWEDE VAL / 1942-49
- KRUISWEG STATIE VIII : VROUWEN / 1942-49
- KRUISWEG STATIE IX : DERDE VAL / 1942-49
- KRUISWEG STATIE X : ONTKLEDING / 1940
- KRUISWEG STATIE XI : JEZUSDOOD / 1940
- KRUISWEG STATIE XII : PIËTA / 1940
- KRUISWEG STATIE XIII : GRAFLEGGING / 1940
- BEELD 6 : GETHSEMANI / 1949

- KAPEL 10 : KAPEL MET MARIABEELD / ca. 1927

AFBAKENING BESCHERMD MONUMENT

- BESCHERMING = AFBAKENING BEHEERSPLAN

S

3.1.2. FOTOGRAFISCHE DOCUMENTATIE

De fotografische documentatie is toegevoegd in bijlage 8.1.

- 8.1.1. Overzichtsfoto's site.
- 8.1.2. Overzichtsfoto's bouwkundig erfgoed.
- 8.1.3. Overzichtsfoto's landschappelijk erfgoed: Natuurlijke elementen.
- 8.1.4. Overzichtsfoto's landschappelijk erfgoed: Parkconstructies.
- 8.1.5. Overzichtsfoto's landschappelijk erfgoed: Recreatie en infrastructuur.

3.2. BESCHRIJVING VAN HET MARIAPARK

3.2.1. BOUWKUNDIG ERFGOED

3.2.1.1. BEELDEN

Beeld 1: Heilig Hart van Christus (1927-28).

- **Ligging:** Het beeld staat aan de straatzijde van de Martinus Van Gurplaan bij de ingang met parkeerzone van het bedevaartsoord.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus met vurig hart, met stigmata in de handpalmen en een aureool boven het hoofd, op een getrapte sokkel, met daarop een marmeren plaat met inscriptie: "Heilig Hart van Jezus bescherm onze Kempen".
- **Structuur en bouwelementen:** Het geheel is opgebouwd uit een bakstenen getrapte sokkel met daarop een wit geschilderd betonnen beeld.

Beeld 2: Heilig Hart van Christus (vermoedelijk 1927-28).

- **Ligging:** Het beeld staat in het verlengde van de toegangsweg naar het voormalige kapucijnenklooster met het bijhorende Christus Koningcollege. Vermoedelijk stond het beeld precies in het middelpunt van de tuin van het voormalige klooster.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus met vurig hart, met stigmata in de handpalmen, op een sokkel. Met als inscriptie op de bovenzijde van de gecementeerde sokkel: "J.P.S".
- **Structuur en bouwelementen:** Het geheel is opgebouwd uit een betonnen sokkel, met daarop een wit beeld (vermoedelijk beton).

Beeld 3: Sint Franciscus (1960).

- **Ligging:** Het beeld staat centraal in een cirkelvormig grasperk achter de krans met kapellen ter ere van O.L.V. van Zeven Weeën.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont de Heilige Franciscus van Assisi in een religieus bruin gewaad van de orde van de Franciscanen, op eenvoudige sandalen, hij toont zijn wonden, op een ronde sokkel met fontein en waterpartij, in een achtzijdige ommuurde bloemenperk. Op de sokkel staat de inscriptie: "St Franciskus".
- **Structuur en bouwelementen:** Het geheel is opgebouwd uit een ommuring van maaskeien en baksteen met blauwe hardstenen dekstenen rondom het bloemenperk, een ronde blauwe hardstenen sokkel met waterschaal, in de sokkel vier water aanvoeropeningen, met bovenop een gepolychromeerd beeld van gewapend beton.

Beeld 4: Ecce Homo (1949).

- **Ligging:** Het beeld staat aan de linkerzijde van de toegangspoort tot de kruiswegstaties, in een nis, onder een rondboog met inscriptie: "Ecce Homo".
- **Beschrijving:** De voorstelling toont de gezeselde Christus met doornkroon, zoals Jezus door Pontius Pilatus aan het Joods volk getoond werd.
- **Structuur en bouwelementen:** Het is een wit geschilderd betonnen beeld.

Beeld 5: O.L.V. van Zeven Smarten (1949).

- **Ligging:** Het beeld staat aan de rechterzijde van de toegangspoort tot de kruiswegstaties, in een rond kapelletje.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Maria als oudere vrouw afgebeeld, met expressief gezicht, in een biddende en berustende houding.
- **Structuur en bouwelementen:** Het is een wit geschilderd cementen beeld.

Beeld 6: Gethsemani (1949).

- **Ligging:** Het beeld staat achter de muur met toegangspoorten tot de kruisweg. Het is bereikbaar via een rechthoekige poort in de linkerzijde van de muur.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Christus in gebed neergeknield in het Hof van Olijven, terwijl een engel hem de lijdenskelk aanbiedt. Deze voorstelling kan ook als een extra eerste kruiswegstatie gezien worden. Dit beeld werd gemodelleerd door pater Ernest Verbaenen.
- **Structuur en bouwelementen:** Het geheel is opgebouwd uit een rotspartij, gebouwd met rode baksteenmetselwerk en afgewerkt met een gecementeerd laag in natuursteenimitatie, voor de rots ligt een kleine vijver. Het beeld van Jezus is gemaakt uit kunststeen.

3.2.1.2. *LOURDESGROT (1927-28)*

- **Ligging:** De grot ligt ten zuiden van de parochiekerk Sint Barbara.
- **Beschrijving:** Het geheel bestaat uit een rots met voorgelegen altaar en preekstoel met zwart smeedijzeren traliwerk. Aan de linkerzijde van het hekwerk staat een monument ter ere van een genezing met marmeren plaat met inscriptie "Lieve Moeder. Wij danken U voor een bekomen genezing. 8-9-32 Familie H. W.". In de rots bevinden zich een opening met bidplaats en een plek voor het branden van een kaars. Op de grond knielt het beeld Bernadette van Soubiroux, met een bloem in de hand en in aanbidding van Maria. In een bovengelegen opening staat een O.L.V. beeld. Het Mariabeeld heeft een witte mantel en een kleed afgewerkt met een lichtblauwe heupsjaal. Boven op de rots staat een miniatuurmodel van de Basiliek van de Onbevleete Ontvangenis te Lourdes.
- **Structuur en bouwelementen:** Voor de grot ligt een verhoging opgebouwd uit betonstenen die is afgewerkt met natuurstenen. De rots en het basement zijn vermoedelijk opgebouwd uit baksteenmetselwerk. Dit is afgewerkt met gecementeerd pleisterwerk. Het miniatuurmodel is opgebouwd uit gewapend beton. De openingen in de miniatuur Basiliek zijn voorzien van plexiglas.
- **Beeld van O.L.V. en beeld van Bernadette van Soubiroux:** Het zijn gepolychromeerde betonnen beelden.

3.2.1.3. KERSTSTAL (1960)

- **Ligging:** De kerststal staat naast de parochiekerk Sint Barbara.
- **Beschrijving:** Bakstenen huisje (stal) onder een schilddak is voorzien van nep-vakwerkkolommen, en een raamopening voorzien van niet-figuratieve glas-in-loodramen. In de stal staat de voorstelling van de aanbidding van Christus door de drie koningen.
- **Structuur en bouwelementen:** De dakconstructie bestaat uit gewapend beton. De bakstenen muren zijn aan de binnenzijde voorzien van cementbepleistering. Ook de kolommen met houtimitatie zijn gemaakt van een (gewapende) cementbepleistering.
- **Beeldengroep:** De voorstelling toont Jozef en Maria met het kindje Jezus, de drie koningen, de os en de ezel, en een toekijkende werkman. Het zijn gepolychromeerde betonnen beelden.

3.2.1.4. KAPELLEN

KAPEL 1 tot en met 7 ter ere van O.L.V. van zeven weeën.

- **Ligging:** De kapellen staan op een halfrond grasveld achter de Lourdesgrot.
- **Beschrijving:** Krans van zeven kapelletjes ter ere van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën. Ze tonen de momenten van diep verdriet in het leven van Maria. In de Zeven Smarten van Maria kunnen de gelovigen hun eigen verdriet herkennen. Gelovigen kunnen via gebed de kracht vragen om hun lijden te doorstaan. Deze verering van O.L.V. van Zeven Smarten kent een lange traditie binnen het volksgeloof. Ze zou ontstaan zijn in het Oosters christendom en vanaf de dertiende eeuw ook ingang gevonden hebben in de Latijnse kerk.
- **Structuur en bouwelementen:** Zeven kapelletjes met zeven witgeschilderde bas-reliëfs in gewapend beton. De onderschriften werden aangebracht met blauwe verf. De kapelletjes zijn ca. 2m hoog en 1,5m breed. Ze zijn gemaakt uit grijze betonnen imitatiesteen of imitatierots. Plaatselijk zijn er herstellingen uitgevoerd met cementpleister.

Kapel I: Simeon's voorzegging (1937).

- **Ligging:** Dit is de eerste kapel aan de noordzijde van de Lourdesgrot.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jozef en Maria die hun pasgeboren zoon naar de tempel brengen. De Heilige Simeon neemt het kindje Jezus in de armen en prijst hem met een loflied.
- **Kapel:** De kapel heeft de stijl van een classicistische tempel. Bas-reliëf onder zadeldak met rondboog, gesteund door twee zuilen, op een getrapte sokkel.

Kapel II: Vlucht naar Egypte (1937).

- **Ligging:** Dit is de tweede kapel aan de noordzijde van de Lourdesgrot.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jozef en Maria op de vlucht naar Egypte uit angst dat koning Herodes het kind zal doden.
- **Kapel:** Bas-reliëf ingewerkt in een rotspartij. Ze toont imitatie rotsblokken die overgaan in een natuurlijke bedekking van imitatie boomtakken.

Kapel III: Jezus verloren (1937).

- **Ligging:** Dit is de derde kapel aan de noordzijde van de Lourdesgrot.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Maria op zoek naar de twaalfjarige Jezus in de tempel van Jeruzalem.
- **Kapel:** Het bas-reliëf is ingewerkt in een kapel die de stadspoort van Jeruzalem voorstelt. De bovenkant is voorzien van kantelen met een torentje en een toegangstrap.

Kapel IV: Ontmoeting op den kruisberg (1937).

- **Ligging:** De kapel staat tegenover het beeld van Sint Franciscus.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus die zijn kruis draagt naar de kruisberg even buiten Jeruzalem. Jezus ontmoet onderweg zijn treurende moeder Maria.
- **Kapel:** Het bas-reliëf is ingewerkt in een stadsgezicht van Jeruzalem, met moskeetorentje en minaret.

Kapel V: Kruisdood (1937).

- **Ligging:** Dit is de derde kapel aan de zuidzijde van de Lourdesgrot.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus aan het kruis genageld. Onder het kruis staat Maria en de huilende Maria Magdalena.
- **Kapel:** Bas-reliëf ingewerkt in rotspartijen. De rotstoppen zijn een getrouwe weergave van de rotsen van Marches-les-Dames waarvan koning Albert in 1934 neerstortte.²⁰

Kapel VI: Beweening van Jezus (1937).

- **Ligging:** Dit is de tweede kapel aan de zuidzijde van de Lourdesgrot.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont een piëta, Maria met het dode lichaam van Jezus in haar schoot.
- **Kapel:** Bas-reliëf ingewerkt in rotspartijen.

Kapel VII: Graflegging van Jezus (1937).

- **Ligging:** Dit is de eerste kapel aan de zuidzijde van de Lourdesgrot.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont de graflegging van Jezus.
- **Kapel:** Bas-reliëf ingewerkt in rotspartijen.

Kapel 8: H. Jozefkapel (1960).

- **Ligging:** Achter de krans van zeven kapelletjes ter ere van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën, aan de noordzijde.
- **Beschrijving:** Grote rechthoekige kapel, voorzijde met fronton en rondboogvormige opening, aan de achterzijde voorzien van halfronde uitbouw met lichtkoepel. In het interieur van de kapel staan de attributen van de Heilig Jozef opgesteld: een ezel, een werkbank, zaag en beitels (uitgevoerd in gepolychromeerde betoncement).
- **Structuur en bouwelementen:** De kapel is opgebouwd uit een baksteenmetselwerk voorzien van een cementvoeg onder een leien dak. De dakbedekking bestaat gedeeltelijk uit blauwe hardsteen en stukken marmer. De vloer is opgebouwd uit stukken marmer die opgevoegd zijn met een cementmortel.
De raamopeningen van de lichtkoepel zijn dichtgezet met paarskleurig glas, vastgezet in een cementmortel. Aan de binnenzijde zijn de wanden voorzien van een cementbepleistering, deels met imitatiemetselwerk en imitatiescheuren.
- **Beeld H. Jozef:** Beeld van Jozef afgebeeld als timmerman, met aan zijn zijde het kind Jezus. Bepleisterd en witgeschilderd betonnen beeld.

Kapel 9: H. Ludwinakapel (1981).

- **Ligging:** Achter de krans van zeven kapelletjes ter ere van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën, aan de zuidzijde.
- **Beschrijving:** Rechthoekige kapel van twee traveeën onder plat afdak. Rode bakstenen gebouw, met opengewerkt rondboogvormige portaal voorzien van een hek.
- **Beeld H. Ludwina:** In de kapel staat een houten beeld op een bakstenen sokkel. Achter het beeld is een witgeschilderd triplexplaat aangebracht.

²⁰ Van Endert C., Kapelletjes in Lommel, Historische achtergrond Religieuze en sociale betekenis, Dekenaat Lommel, 2009

Kapel 10: Kapel zonder beeld (vermoedelijk 1927-28).

- **Ligging:** In de tuin van het voormalige klooster.
- **Beschrijving:** Bakstenen kapelletje onder een puntdak met aan voor- en weerszijden een bakstenen plantenbak, langwerpige nis met losstaand Mariabeeld.
- **Structuur en bouwelementen:** Baksteen voorzien van cementbepleistering.

3.2.1.5. *KRUISWEG*

- **Ligging:** De kruisweg is gebouwd in het achterste deel van het Mariapark ten zuiden van het kerkhof.
- **Beschrijving:** De kruisweg bestaat uit veertien kruiswegstaties die de kruisdood van Jezus Christus voorstellen. De vier laatste kruiswegstaties zijn verwerkt in een Calvarieberg, de heuvel nabij Jeruzalem waar Jezus gekruisigd werd. De kruisweg is opgericht als "levend theater" in het Mariapark. Langs een kronkelend zandpad dat versierd is met de verschillende staties leidt het de bezoeker tot bij de Calvarieberg waar het kruis geplaatst is.
- **Structuur en bouwelementen:** De figuratieve kruiswegstaties in hoog reliëf werden uitgevoerd in gebakken klei en beschilderd met een dampdichte verflaag. Ze worden aan de voorzijde beschermd tegen vandalisme door plexiglas. De bouwwerken rondom de reliëfs werden opgetrokken in natuursteenimitaties op basis van baksteen met een cementbezetting. De cementbezetting werd gewapend met draadijzer. De daken en koepels waaronder de reliëfs zich bevinden werden waterdicht afgedekt met bitumen en bladlood.

Kruisweg statie I: Jezus wordt ter dood veroordeeld (1942-49).

- **Ligging:** Deze statie ligt achter de toegangsmuur (muur 1).
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus die door de Romeinse keizer Pontius Pilatus aan het Joodse volk getoond wordt. Jezus wordt veroordeeld tot de kruisdood.
- **Kapel:** De statie heeft de vorm van het paleis van Pilatus.

Kruisweg statie II: Jezus neemt zijn kruis op (1942-49).

- **Ligging:** Deze statie ligt verderop langs het zandpad.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus die zijn kruis op zijn schouders neemt aan de poort van Jeruzalem.
- **Kapel:** De kruisstatie geeft de poort van het oude Jeruzalem weer.

Kruisweg statie III: Eerste val van Jezus (1942-49).

- **Ligging:** Deze statie is verbonden via een luchtboog met de toegangsmuur tot het kerkhof (muur 2).
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus die de eerste keer valt.
- **Kapel:** De statie is uitgewerkt als een kleine kapel, dit is een imitatie van "de koningin Astrid-kapel in Küsnacht".

Kruisweg statie IV: Jezus ontmoet zijne Moeder (1942-49).

- **Ligging:** Deze statie ligt evenwijdig met de kerkhofmuur.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus die Maria ontmoet tijdens zijn kruisweg.
- **Kapel:** De statie toont een fragment van de tempel der Vestaalse Maagden.

Kruisweg statie V: Simon helpt Jezus' kruis dragen (1942-49).

- **Ligging:** Deze statie sluit via twee luchtbogen aan op muur 3.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Simon en Jezus.
- **Kapel:** De statie heeft een rechthoekige vorm en is aan de voorzijde opengewerkt door drie spitsbogen.

Kruisweg statie VI: Veronica droogt het aangezicht van Jezus af (1942-49).

- **Ligging:** Deze statie sluit aan op muur 3.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Veronica die Jezus ontmoet.
- **Kapel:** De statie is een blokvormig volume onder een leien afdak. Aan de rechterzijde leunt de statie aan tegen een hoger opgetrokken zijmuur met een nep-deur.

Kruisweg statie VII: Tweede val van Jezus (1942-49).

- **Ligging:** Deze statie ligt in de meest noordelijke hoek van het Mariapark, naast de kerkhofmuur.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus die voor de tweede keer valt.
- **Kapel:** De statie heeft de vorm van de ruïne van de Abdij van Orval.

Kruisweg statie VIII: Jezus troost de wenende vrouwen (1942-49).

- **Ligging:** Deze statie ligt in de oostelijke rand van het Mariapark.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus en de wenende vrouwen.
- **Kapel:** De statie toont de ruïnes van het Forum Romanum in Rome.

Kruisweg statie IX: Jezus' derde val (1942-49).

- **Ligging:** Deze statie ligt in de oostelijke rand van het Mariapark.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont de derde val van Jezus.
- **Kapel:** De rechthoekige statie heeft de stijl van een gotisch gebouwtje, met een grote spitsboogvormige opening en een naastgelegen rondboogvormig toegangspoortje.

Kruisweg statie X: Ontkleding van Jezus (1942-49).

- **Ligging:** Deze statie ligt in de oostelijke rand van het Mariapark.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus die van zijn kleding ontdaan wordt.
- **Kapel:** De statie is vormgegeven als een rotspartij. Vanaf deze rotspartij start een reeks van rotsen die als overgang naar de eindstaties in de Calvarieberg lopen.

Kruisweg statie XI: Kruisiging van Jezus (1940).

- **Ligging:** Deze statie ligt in de oostelijke rand van de Calvarieberg.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus die hardhandig aan het kruis genageld wordt door Romeinse soldaten.
- **Kapel:** De statie is uitgewerkt in de rotspartij van de Calvarieberg.

Kruisweg statie XII: Jezus sterft aan het kruis (1940).

- **Ligging:** Deze statie staat op de top van de Calvarieberg.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Jezus aan het kruis, op de top van de kruisberg, omringd door Maria (linkerkant), Johannes (rechterkant) en Maria-Magdalena.
- **Beeldengroep:** De beelden staan op de top van de rots en ze zijn bereikbaar via een trap in de rotspartij.

Kruisweg statie XIII: Jezus van het kruis af gedaan (1940).

- **Ligging:** Deze statie is verwerkt in de rotspartij van de Calvarieberg.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont Maria met het dode lichaam van Jezus in haar schoot.
- **Kapel:** Bij de afdaling van de Calvarieberg komt men door een grot waar de piëta is opgesteld.

Kruisweg statie XIV: Jezus in het graf gelegd (1940).

- **Ligging:** Deze statie is verwerkt in de rotspartij van de Calvarieberg.
- **Beschrijving:** De voorstelling toont de overleden Jezus liggend in het graf, gewikkeld in een lijkwade.
- **Kapel:** Onderaan de kruisberg bevindt zich een grot met daarin het Heilig Graf.

3.2.1.6. MUREN EN POORTEN

Muur 1: Muur met toegangspoort tot kruisweg (1942-49).

- **Ligging:** De muur staat bij de toegang tot de kruiswegstaties.
- **Beschrijving:**
Frontmuur: Omheiningmuur met toegangspoorten en kapellen.
 1. Beeld Gethsemani: Poortje met klokkentorentjes, opschrift "*Gethsemani*" onder de letters IHS (*Jezus Hominum Salvator*, d.w.z. Jezus de Redder van de Mensen).
 2. Ecce Homo: Beeld in nis.
 3. Grote ingangspoort met twee torens in Spaanse stijl.
Boog met randschrift: "*Wie den kruisweg gaat, gedenke zijn overledenen*".
Boven de boog het wapen van de kapucijnen met randschrift: "*In cruce salus (In het kruis is het heil)*".
 4. Kapel van O.L. Vrouw van Zeven Smarten: Stijl van de Basiliek van Koekelberg.

Muur 2: Muur met kasteel van Godfried van Bouillon (1942-49).

- **Ligging:** De muur staat bij de toegang tot het kerkhof.
- **Beschrijving:** Uitgangspoort die "de koningin Astrid-kapel in Küssnacht" (kruiswegstatie III) door een luchtboog verbonden met "het kasteel van Godfried van Bouillon" toont: Kopie van de Groeningenpoort te Kortrijk.
- **Wapenschild:** Leeuw met schrift "*Ecce vicit Leo de tribu Juda*".

Muur 3: Muur met moskee en minaret (1942-49).

- **Ligging:** De muur staat ter hoogte van een ingewerkt huisje in de kerkhofmuur.
- **Beschrijving:** In de muur is een Moors rechthoekig gebouw ingewerkt met hoefijzerboog en lichtkoepel.

ERIK MARTENS & PARTNERS
ARCHITEKTENBURO

3.2.2. LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: NATUURLIJKE ELEMENTEN

3.2.2.1. ABIOTISCH MILIEU

Bodem.

De bodem van het studiegebied bestaat uit zandgrond.

Reliëf en geomorfologie.

Het studiegebied behoort geografisch tot het Limburgs laagplateau.²¹

Het park is gelegen op een hoogte van ca. 50 meter boven de zeespiegel.

Water.

De chemische analyse van het oppervlaktewater toonde aan dat er een historische vervuiling is van zware metalen, met name het Kanaal van Beverlo is zwaar vervuild.²²

3.2.2.2. BIOTISCH MILIEU

Flora- en faunagegevens komen van de eigen inventarisatie (juni 2019, door Dewitte Architecte, Bureau voor bouwhistorisch onderzoek).

FLORA

Bomen in het park.

Op basis van terreinwerk werd een boomsoortenlijst opgesteld met een opsplitsing in naald- en loofbomen.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Jaar van invoer in Europa
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Gewone esdoorn	Inheems
<i>Acer pseudoplatanus</i> 'Atropureum'	Rode esdoorn	1828
<i>Acer saccharinum</i>	Witte esdoorn/Zilveresdoorn	1735
<i>Aesculus hippocastanum</i>	Witte Paardenkastanje	16 ^e eeuw
<i>Betula pendula</i>	Ruwe berk	Inheems
<i>Fagus sylvatica</i>	Beuk	Inheems
<i>Fagus sylvatica</i> 'Purpurea'	Rode beuk	17 ^e eeuw
<i>Fraxinus excelsior</i>	Gewone es	Inheems
<i>Ilex aquifolium</i>	Hulst	Inheems
<i>Prunus serotina</i>	Amerikaanse vogelkers/Bospest	1629 plaagvormig
<i>Querus rubra</i>	Amerikaanse eik	1724
<i>Quercus robur</i>	Zomereik	Inheems
<i>Robinia pseudo-acacia</i>	Robinia/Acacia	1601
<i>Tilia platyphyllos</i>	Zomerlinde	Inheems
<i>Tilia tomentosa</i>	Zilverlinde	Inheems

Tabel 2: Lijst met loofboomsoorten van het Mariapark.

²¹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Kempens_Plateau.

²² <https://www.internetgazet.be/lommel/kanaal-van-beverlo-sterk-vervuild.aspx>.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Jaar van invoer in Europa
<i>Calocedrus</i>	Cypres	Noord-Amerikaans
<i>Larix decidua</i>	Europese larix of lork	Inheems, Europese Alpen
<i>Picea Abies</i>	Groene fijnspar	Inheems, Noord-Europa
<i>Pinus sylvestris</i>	Grove den	Inheems
<i>Taxus baccata</i>	Taxus of Venijnboom	Inheems

Tabel 3: Lijst met naaldboomsoorten van het Mariapark.

Boomgroepen en heesters in de parksfeer.

De boomgroepen en heesters in de “parksfeer” komen voor in het eigenlijke parkgedeelte rond de gazons.

In de zone van de voormalige kloostertuin komen grote beukenbomen, esdoorns en lindebomen voor. Ze zijn lijnvormig aangeplant.

In het voorste gedeelte van het park en voor de Lourdesgrot komen grote naaldbomen voor. Ze zijn beeldbepalend voor het park. De grove den kwam vroeger van nature voor op hoogveen.

Aan de straatzijde en rondom de parkeerzone staan als parkboom grote witte esdoorns.

Achter de toegangsmuur van de kruisweg is ten zuiden van het beeld Gethsemani een jonge Amerikaanse vogelkers opgemerkt. Dit is een invasieve exotische soort die volgens een EU-habitatrichtlijn bestreden moet worden.

Parkmengbos.

Dit type treft men aan langsheen de zuidelijke rand van het Mariapark. Hier bevinden zich hoofdzakelijk naaldbomen. Deze worden intensief beheerd (kort grasland). Er is weinig of geen bloemrijk grasland.

Graslanden.

In het park komen overwegend graslanden (gazons) voor. Het zijn open zones met verspreide boomaanplanting.

Water- en oevervegetaties.

De parkvijver heeft beperkte en schrale oevervegetatie. In de vijver groeien als watervegetatie bloemrijke waterlelies.

Borders en voorjaarsflora.

Rondom de Lourdesgrot is een border met vaste beplanting aangelegd.

In de struiklaag bestaan de voorkomende soorten in het parkgedeelte voornamelijk uit taxus, rhododendron, sering en hulst.

Hulst is een symbolische plant vanwege zijn altijd groene verschijning. De bladeren en bessen worden daarom gebruikt in kerststukjes tijdens de kerstperiode. Volgens oud bijgeloof zou hulst bescherming bieden tegen bliksemslag en tegen vijandige machten zoals demonen en heksen. In die zin is deze plant een passende begroeiing in de buurt van de Lourdesgrot.²³

Taxus of venijnboom is een traag groeiende plant die heel oud kan worden en zich goed laat snoeien. In de romantiek werd de taxus vaak aangeplant op begraafplaatsen omdat hij bekend staat als “eeuwige boom”. De naalden zijn giftig voor dieren. De taxus geeft op warme dagen gasvormige taxine af, een stof die bij mensen tot hallucinaties kan leiden.²⁴

Bij de romantische tuinaanleg met vijverpartij rondom het beeld Gethsemani zijn sering (syringa vulgaris) aangeplant.

²³ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Hulst>.

²⁴ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Venijnboom>.

FAUNA

Zoogdieren.

Zoogdieren die werden waargenomen zijn: Eekhoorn.

Vogels.

Vogels die in het gebied werden waargenomen zijn: Duiven en spechten.

Amfibieën.

Er bevinden zich vermoedelijk amfibieën en reptielen in de kleine parkvijver.

3.2.3. LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: PARKCONSTRUCTIES

3.2.3.1. PARKAFSLUITINGEN

Parkmuren.

- **Ligging:** Bij de ommuring van het kerkhof.
- **Structuur:** Grijs metselwerk.
- **Bewaartoestand:** Goed.

Hekwerk.

- **Ligging:** Aan de zuidelijke en oostelijke perceelsgrens.
- **Structuur en bouwelementen:** Groen geplastificeerd gaashekwerk, draadafsluiting.
- **Bewaartoestand:** Goed.

3.2.3.2. WATERPARTIJ VIJVER

- **Ligging:** Aan de noordelijke perceelsgrens.
- **Structuur en bouwelementen:** De vijver is over grote delen afgeboord met een laag rode bakstenen op een betonnen bodemplaat.
- **Bewaartoestand:** Onderhoud van de vijver en restauratie van de vijverrand is nodig.

ERIK MARTENS & PARTNERS
ARCHITEKTENBURO

3.2.4. LANDSCHAPPELIJK: RECREATIE & INFRASTRUCTUUR

Het park vervult een belangrijke socio-recreatieve functie. Naast de wandelmogelijkheden, waarbij gebruik gemaakt wordt van de wandelwegen- en paden, is het een plaats voor stilte en bezinning (zie kaart 5 voor de situering).

3.2.4.1. ZITRUIMTE VOOR DE LOURDESGROT

- **Ligging:** De vlakte voor de Lourdesgrot.
- **Beschrijving:** Buitenruimte met zitbanken.
- **Structuur en bouwelementen:** Vlakte met kiezelstenen, zitbanken opgebouwd uit betonnen steunpaaltjes met kunststof zitplanken.

3.2.4.2. RECREATIEVE INFRASTRUCTUUR

- **Ligging:** Over het hele Mariapark verspreid staan zitbanken bij de verschillende staties.
- **Beschrijving:** De zitbanken dienen om even op uit te rusten tijdens de wandeling.
- **Structuur en bouwelementen:** Betonnen zitbanken met houtimitatie bij de kapellen ter ere van O.L.V. van Zeven Weeën, zitbank met betonnen poten en houten beplanking bij de kruiswegstaties.

3.2.4.3. TECHNIEKEN

- **Ligging:** Er is verlichting en elektriciteit aangebracht in de kerststal en in de Lourdesgrot. Voorzieningen voor brandbestrijding werden niet gezien.
- **Beschrijving:** De elektriciteitskabels zijn eenvoudig in opbouw aangebracht. De bedrading hangt bloot in het interieur. Bij de Lourdesgrot zijn breedstralers aangebracht om de grot aan te lichten. In de Lourdesgrot is een verouderde verroeste verdeelkast aanwezig.
- **Bewaartoestand:** De elektriciteit, het verlichtingsplan en de technieken zijn aan vervanging toe.

3.2.4.4. OMGEVINGSAANLEG

- **Ligging:** De wandelpaden in het park zijn aangelegd als een opeenvolging van zichtassen
- **Structuur en bouwelementen:** Zandpad met kiezels. Plaatselijk voor de kapellen zijn nieuwe kiezels aangebracht.
- **Bewaartoestand:** De kiezels zijn deels verdwenen. Bij regenweer ontstaan er plassen.

3.3. SCHADE ANALYSE

De analyse is weergegeven in tabelvorm waarbij per onderdeel de volgende punten worden omschreven:

- Locatie en benaming van het erfgoedelement.
- Inventarisatie van het erfgoedelement.
- Diagnosenota met schadebeeld van het erfgoedelement.
- Besluit: Beschrijving van de aanwezige erfgoedwaarden.

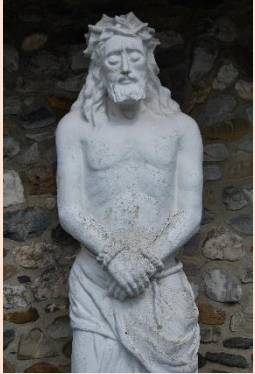

De historisch waardevolle (authentieke) elementen zijn in het oranje aangeduid. Op deze manier zijn de onderdelen die historisch waardevol zijn duidelijk zichtbaar in de tabellen.

3.3.1. BOUWKUNDIG ERFGOED

3.3.1.1. BEELDEN

BEELDEN	INVENTARISATIE	DIAGNOSENOTA
<p>Beeld 1: Heilig Hart van Christus</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beton - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering 1927-28 ▪ Uitvoerder: firma van Alfons Janssen en Michiel Geysels ▪ Gepolychromeerd gewit ▪ Het beeld is geplaatst op een bakstenen sokkel bij de ingang 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Onder de verflaag zitten sporen van oude lacunes ▪ Sporen van zoutafzetting ▪ Plaatselijk barstvorming op de randen van het kleed en de schouders ▪ De barsten zijn roestig van kleur ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ De nimbus is verroest
<p>Beeld 2: Heilig Hart van Christus</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vermoedelijk beton - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vermoedelijk 1927-28 ▪ Uitvoerder onbekend ▪ Gepolychromeerd gewit ▪ Het beeld is geplaatst op een betonnen sokkel - <i>nota</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het beeld staat buiten de beschermde zone 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling, mosvorming ▪ Plaatselijk lacunes ▪ Plaatselijk barstvorming aan onderzijde ▪ Verwering van de geschilderde laag ▪ Het brandende hart van Jezus is rood geschilderd ▪ In de sokkel zit een roestig hoekijzer
<p>Beeld 3: Sint Franciscus</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beton - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1960 ▪ Uitvoerder vermoedelijk G. Dupon uit Brugge ▪ Het beeld is geplaatst op een blauwe hardstenen sokkel ▪ In 2007 polychroom herschilderd 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk lacunes ▪ De onderzijde van het voetstuk vertoont roestvlekken ▪ Barstvorming en kalkafzetting in de sokkel ▪ Aan de onderzijde van de sokkel is roestige bewapening zichtbaar ▪ In de muur rondom het bloemperk zijn voegen uitgesleten en de dekstenen liggen los

<p>Beeld 4: Ecce Homo</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebakken klei - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1949 ▪ Uitvoerder J. De Visscher ▪ Gepolychromeerd gewit 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk lacunes in het beton ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ Er werd over lacunes en zoutkristallen heen geschilderd ▪ Verflaag stuwt op en schilfert af ▪ Verspreid over het beeld zijn zwarte vlekjes zichtbaar
<p>Beeld 5: O.L.V. van Zeven Smarten (1949)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebakken klei - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1949 ▪ Uitvoerder J. De Visscher ▪ Gepolychromeerd gewit 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk lacunes ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ De verflaag begint licht op te stuwen en af te schilferen
<p>Beeld 6: Gethsemani (1949)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baksteen + cement ▪ Kunststeen (Jezus) ▪ Natuursteenimitatie - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1949 ▪ Uitvoerder pater Ernest Verbaenen 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling door mossen en korstmossen ▪ De cementlaag van de rotsformaties en de engel barst en onthecht plaatselijk ▪ De dikke teen van de rechter voet van de engel is afgebroken ▪ Verwering van de onderliggende baksteen en de ijzeren wapening wordt zichtbaar ▪ Het kunststenen beeld van Jezus vertoont geen opvallende gebreken ▪ Het vijvertje aan de voet van de rots is vervuild
ERFGOEDELEMENTEN	Beelden	

3.3.1.2. LOURDESGROT

LOURDESGROT	INVENTARISATIE	DIAGNOSENOTA
		
<p>Muren (grot)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baksteenmetselwerk ▪ Wapeningsnet ▪ Cement ▪ Pleisterwerk - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De grot is uitgevoerd in massief metselwerk. Deze constructie is in goede toestand. Aan de achterzijde is hier een zandpakket tegen aangebracht. ▪ Uitvoerder: firma Alfons Janssens en Michiel Geysels 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cement pleisterwerk: Slecht ▪ Baksteenmetselwerk: Goed - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Scheuren, stukken kunnen loskomen ▪ Plaatselijk ligt wapeningsstaal bloot ▪ Plaatselijk begroeiing (mossen e.a.) ▪ Plaatselijk vochtinfiltratie tgv het wegvallen van het pleisterwerk. Hierdoor kan vocht in het metselwerk binnendringen. Hierdoor ontstaat vorstschade ▪ Interieur: Actieve vochtsporen in de vorm van donkere plekken en algen- en mosvorming
<p>Topbekroning</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cement ▪ Plexiglas - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> • Raamtracering • Pilasters 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slecht - <i>Zichtbare schade:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling, begroeiing (mossen e.a.) ▪ Plaatselijk zijn ramen verdwenen ▪ Plaatselijk ligt interne wapening bloot en die vertoont roestvorming
<p>Sculptuur: O.L.V.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beton - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gepolychromeerd 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade: Kalkmortel</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk begroeiing (mossen e.a.) ▪ Plaatselijk verveerd ▪ De verflaag stuwt op en schilfert af

Hekwerk	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Smeedwerk traliewerk - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwart 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig/Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Roestvorming, o.a. t.h.v. de preekstoel
ERFGOEDELEMENTEN		Lourdesgrot

Schade aan de achterzijde, herstelpoging met jutedoek.

Barst in de achterzijde van de grot.

Schade door weggeroest wapeningsnet.

Roestend wapeningsstaal achter het Mariabeeld.

3.3.1.3. KERSTSTAL

KERSTSTAL	INVENTARISATIE	DIAGNOSENOTA
		
<p>Dakbedekking</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beton - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zadeldak met wolfseind 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plaatselijk vervuiling en begroeiing (mossen e.a.) ▪ Horizontale scheurtjes ▪ Inwendige wapening is gaan roesten
<p>Gewelf</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beton en ijzer 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slecht - <i>Zichtbare schade:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Betonrot ▪ Zoutuitbloeiing, natte plekken ▪ Verzwakking van de betonconstructie ▪ Roestige wapeningsstaven
<p>Beeldengroep</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cement - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gepolychromeerd ▪ Uitvoerder onbekend 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling door stof en spinrag ▪ Plaatselijke verwerking
ERFGOEDELEMENTEN	Kerststal	

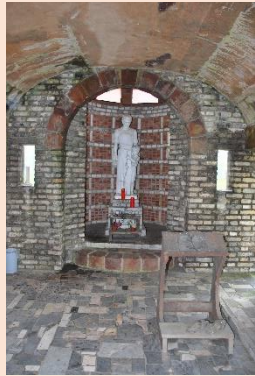

3.3.1.4. **KAPELLEN****KAPEL 1 tot en met 7 ter ere van O.L.V. van zeven weeën.**

KAPEL 1 tem 7	INVENTARISATIE	DIAGNOSENOTA
<p>Kapel I: Simeon's voorzegging</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bas-reliëfs in gietmortel, simili ▪ Imitatiesteen - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering 1937 ▪ Uitvoerder: Michiel Geysels, met assistenten Frans Van Calster en Jozef Stevens ▪ Gepolychromeerd gewit 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling van de voorstelling ▪ Zuidwestelijke hoek is bijgewerkt met cementmortel ▪ Aan bovenzijde zuil springt het cement kapot door betonrot, barstvorming ▪ Treden begroeid met mossen, groene uitslag
<p>Kapel II: Vlucht naar Egypte</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bas-reliëfs in gietmortel, simili ▪ Imitatierots - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering 1937 ▪ Uitvoerder: Michiel Geysels, met assistenten Frans Van Calster en Jozef Stevens ▪ Gepolychromeerd gewit 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling, mosvorming ▪ Verwering van de witte verflaag ▪ De imitatierotsblokken zijn begroeid met mossen ▪ Plaatselijk herstelling uitgevoerd

<p>Kapel III: Jezus verloren</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bas-reliëfs in gietmortel, simili ▪ Imitatiesteen - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering 1937 ▪ Uitvoerder: Michiel Geysels, met assistenten Frans Van Calster en Jozef Stevens ▪ Gepolychromeerd gewit 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling, mosvorming ▪ Verwering van de witte verflaag ▪ Verstopt afvoergeultje aan de zijkant ▪ Grote barsten, blootliggende roestige wapening
<p>Kapel IV: Ontmoeting op den kruisberg</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bas-reliëfs in gietmortel, simili ▪ Imitatiesteen - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering 1937 ▪ Uitvoerder: Michiel Geysels, met assistenten Frans Van Calster en Jozef Stevens ▪ Gepolychromeerd gewit 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling, mosvorming ▪ Verwering van de witte verflaag ▪ Voorstelling vertoont grote lacunes ▪ Betonnen minaret is gebarsten
<p>Kapel V: Kruisdood</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bas-reliëfs in gietmortel, simili ▪ Imitatierots - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering 1937 ▪ Uitvoerder: Michiel Geysels, met assistenten Frans Van Calster en Jozef Stevens ▪ Gepolychromeerd gewit 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling, mosvorming ▪ Verwering van de witte verflaag ▪ Barstvorming in de rotsen hersteld met licht gekleurde mortel

<p>Kapel VI: Beweening van Jezus</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bas-reliëfs in gietmortel, simili ▪ Imitatierots - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering 1937 ▪ Uitvoerder: Michiel Geysels, met assistenten Frans Van Calster en Jozef Stevens ▪ Gepolychromeerd gewit 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling, mosvorming ▪ Verwering van de witte verflaag
<p>Kapel VII: Graflegging van Jezus</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bas-reliëfs in gietmortel, simili ▪ Imitatierots - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering 1937 ▪ Uitvoerder: Michiel Geysels, met assistenten Frans Van Calster en Jozef Stevens ▪ Gepolychromeerd gewit 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling, mosvorming ▪ Verwering van de witte verflaag ▪ Opstuwung van de verflaag aan de onderzijde van het bas-reliëf door slagregen ▪ Zeer groot detailverlies door het dikke verflagenpakket ▪ Barstvorming aan de achterzijde rond verroeste ijzerstructuur
<p>ERFGOEDELEMENTEN Kapel I tot VII ter ere van O.L.V. van zeven weeën</p>		

KAPEL 8 tot en met 10.

KAPEL 8 tem 10	INVENTARISATIE	DIAGNOSENOTA
<p>Kapel 8: H. Jozefkapel</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baksteenmetselwerk ▪ Leien dak ▪ Marmeren vloer - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering 1960 ▪ Uitvoerder beeld van Sint Jozef: G. Dupon uit Brugge (1949) ▪ Gepolychromeerd gewit beeld 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling beeld en attributen ▪ Glas in openingen van de lichtkoepel is weggefallen ▪ Scheurvorming in de cementbeploistering ▪ Barst in het fronton ▪ Er zijn leien verschoven in de dakvlakken ▪ Het dak is sterk begroeid met mos ▪ De binnenmuren vertonen zoutuitbloei, algengroei en verkleuring
<p>Kapel 9: Heilige Ludwinakapel</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baksteenmetselwerk ▪ Smeedijzeren traliwerk ▪ Houten beeld - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering 1981 ▪ Uitvoerder: Bert Goossens ▪ Uitvoerder beeld: Jef De Ceuster ▪ Door brandstichting rondom de kapel is in 2018 het dak van de kapel deels afgebrand en vernieuwd.²⁵ 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Goed - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling van de dakrand aan de achterzijde ▪ Regenwaterafvoerpijp aan de achterzijde geeft uit op een regenton, door het overstromen van de regenton ontstaat wateroverlast in de onderzijde van de muur
<p>Kapel 10: Kapel zonder beeld</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baksteen ▪ Imitatiesteen - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Datering onbekend ▪ Uitvoerder onbekend ▪ Niet toegekend aan een heilige ▪ Losstaand Mariabeeld - <i>nota</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het beeld staat buiten de beschermde zone 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling, mosvorming ▪ Verwerking van de afwerkingslaag ▪ Groene aanslag
ERFGOEDELEMENTEN		Kapel VIII en IX

²⁵ Email van Kerkfabriek aan Architectenburo Erik Martens & Partners bvba dd. 11 juni 2019.

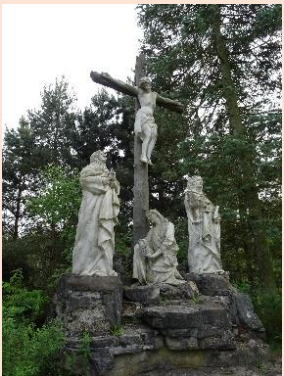
3.3.1.5. KRUISWEG

KRUISWEGSTATIES	INVENTARISATIE	DIAGNOSENOTA
<p>Statie I: Jezus wordt ter dood veroordeeld</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Gebakken klei/ Gips ▪ Tekstbalk: Beton ▪ Beton ▪ Cementmortel - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1942-49 ▪ Uitvoerder firma Geysels (Michel, Jos en Herman Geysels) ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig/Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwerking van de afwerkingslagen ▪ Hoog-reliëf: Een hoofd ontbreekt ▪ Lacunes in de voorstelling door de inwerking van vocht ▪ Het platte dak aan de achterzijde is begroeid met mossen, grassen en een jonge berkenboom ▪ De spuwer is hierdoor verstopt ▪ Hierdoor staat de muur aan de achterzijde nat ▪ De onderzijde van de schacht van de zuil is gebarsten ▪ Plaatselijke komt de onderliggende baksteen in het zicht ▪ De kroonlijst van de toren brokkelt af
<p>Statie II: Jezus neemt zijn kruis op</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Gebakken klei/ Gips ▪ Tekstbalk: Beton ▪ Beton ▪ Cementmortel - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1942-49 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig/Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwerking van de afwerkingslagen ▪ Hoog-reliëf: De verflaag wordt opgestuwd ▪ De bovenzijde van de rechtertoren vertoont lacunes ▪ In de treden ontbreken Maaskeien ▪ Op het dak groeien jonge berkenboompjes

<p>Statie III: Eerste val van Jezus</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Gebakken klei/ Gips ▪ Beton en cementmortel ▪ Vlak onder altaar: Breuksteen ▪ Vloer: Tegels ▪ Dakbedekking: Kunststeen - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1942-49 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ Hoog-reliëf: Beter bewaard dan de andere staties ▪ Het gewelf toont vochtinfiltratie ▪ De mosbegroeiing op het dak belemmert de afwatering
<p>Statie IV: Jezus ontmoet zijne Moeder</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Gebakken klei/ Gips ▪ Tekstbalk: Beton ▪ Beton ▪ Baksteen ▪ Cementmortel: Plint, voetstukken, zuilen, treden - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1942-49 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig/Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ Hoog-reliëf: Er zitten barsten in de bovenzijde ▪ Waterafvoerpijpen zijn verstopt ▪ Barstvorming en onthechting van de cementlaag

<p>Statie V: Simon helpt Jezus' kruis dragen</p> 	<p>- <i>Materiaal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Gebakken klei/ Gips ▪ Tekstbalk: Beton ▪ Beton ▪ Cementmortel ▪ Tegelvloer <p>- <i>Kenmerken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1942-49 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<p>- <i>Huidige toestand</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig/Slecht <p>- <i>Zichtbare schade</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ De vloer is verzakt ▪ De cementbezetting vertoont openstaande barsten ▪ Bij de voetstukken van de zuilen is de cementbezetting weggefallen
<p>Statie VI: Veronica droogt het aangezicht van Jezus af</p> 	<p>- <i>Materiaal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Witbakkende klei/ Gips ▪ Tekstbalk: Beton ▪ Beton: Deur+tralies, tekst "Miseri" ▪ Cementmortel ▪ Dakbedekking: Kunststeen <p>- <i>Kenmerken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1942-49 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<p>- <i>Huidige toestand</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig/Slecht <p>- <i>Zichtbare schade</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ Hoog-reliëf: De voorarm van het meisje achter Veronica ontbreekt ▪ Het dak is sterk begroeid met klimop ▪ Bruine verkleuringen
<p>Statie VII: Tweede val van Jezus</p> 	<p>- <i>Materiaal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Gebakken klei/ Gips ▪ Tekstbalk: Beton ▪ Beton ▪ Cementmortel ▪ Kaleilaag aangebracht tijdens proefrestauratie <p>- <i>Kenmerken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1942-49 ▪ In 2007 gerestaureerd ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<p>- <i>Huidige toestand</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig ▪ Hoog-reliëf: Voorzien van nieuwe terracottakleurige verflaag ▪ Het geheel werd opnieuw geschilderd in 2007 ▪ Aan de achterzijde werden ventilatieopeningen en een bitumen dakbedekking aangebracht <p>- <i>Zichtbare schade</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Groene verkleuring ▪ Zwarte verkleuring van de afwerkingslagen

<p>Statie VIII: Jezus troost de wenende vrouwen</p> 	<p>- <i>Materiaal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Gebakken klei/ Gips ▪ Tekstbalk: Beton ▪ Beton ▪ Baksteen ▪ Cementmortel ▪ Paneel met vrouwenfiguur in de fries: Imitatie natuursteen <p>- <i>Kenmerken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1942-49 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<p>- <i>Huidige toestand</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig/Slecht <p>- <i>Zichtbare schade</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ Hoog-reliëf: Het hoofd van de Romeinse soldaat die Jezus voortrekt ligt los, de hand van een Romeinse soldaat achter het kruis ontbreekt ▪ Vochtige plekken met mosgroei ▪ Lacunes in de fries
<p>Statie IX: Jezus' derde val</p> 	<p>- <i>Materiaal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Gebakken klei/ Gips ▪ Tekstbalk: Beton ▪ Tekst "IXe": Verguld koperblad ▪ Tekst "Nostrum": Beton ▪ Beton ▪ Cementmortel ▪ Kruisribgewelf: Baksteenimitatie met baksteenrode verlaag <p>- <i>Kenmerken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1942-49 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<p>- <i>Huidige toestand</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig <p>- <i>Zichtbare schade</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ Hoog-reliëf: Bij twee personages ontbreekt het hoofd, bij een ander ontbreekt een linker onderarm ▪ De verlaag wordt opgestuwd ▪ In de spitsboog boven de voorstelling komen sporen van roestvorming voor ▪ Op de binnenmuren komen sporen van een vroeger verlaag voor ▪ De balustrade rondom het platte dak vertoont lacunes

<p>Statie X: Ontkleding van Jezus</p> 	<p>- <i>Materiaal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Gebakken klei/ Gips ▪ Rots massief: Beton ▪ Cementmortel <p>- <i>Kenmerken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1942-49 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<p>- <i>Huidige toestand</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig <p>- <i>Zichtbare schade</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ De rotsformatie is begroeid met mossen ▪ De ijzere wapening en de baksteen ligt plaatselijk bloot ▪ Hoog-reliëf: Bij twee personages ontbreekt een arm
<p>Statie XI: Kruisiging van Jezus</p> 	<p>- <i>Materiaal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoog-reliëf: Gebakken klei/ Gips ▪ Rotsmassief: Beton ▪ Cementmortel <p>- <i>Kenmerken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1940 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<p>- <i>Huidige toestand</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig ▪ Naast plexibescherming aan voorzijde, ook een overhuiving aan de bovenzijde ▪ Aan de achterzijde zijn verluchttingsrooster geplaatst <p>- <i>Zichtbare schade</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwering van de afwerkingslagen
<p>Statie XII: Jezus sterft aan het kruis</p> 	<p>- <i>Materiaal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beton ▪ Kunststeen ▪ Cementmortel ▪ Beeld Maria: Kunststof ▪ Beeld Johannes: Kunststof, hol beeld uit polyester ▪ Beeld Maria Magdalena: Beton ▪ Beeld Jezus: Hol gebakken klei ▪ Kruis: Imitatierots <p>- <i>Kenmerken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1940 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<p>- <i>Huidige toestand</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig <p>- <i>Zichtbare schade</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling door algen en mossen ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Barstvorming in Jezusbeeld ▪ Aan de onderzijde van de voeten van Jezus is roestvorming van het wapening zichtbaar ▪ Het beeld van Johannes is helemaal bol opgezet en de verflaag komt los van de ondergrond ▪ De rotsformatie vertoont plaatselijk barstvorming en lacunes ▪ De rots is begroeid met berkenbomen die het zicht op de beeldengroep wegnemen ▪ De verflaag op het kunststof beeld van Johannes hecht niet en komt los

<p>Statie XIII: Jezus van het kruis af gedaan</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beton ▪ Cementmortel ▪ Imitatierots - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1940 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Zwart berookt door brandstichting ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ Beeld: De rechterarm en rechervoet van Jezus zijn afgebroken ▪ Er is een poging gedaan om de rechterarm van Jezus te herstellen
<p>Statie XIV: Jezus in het graf gelegd</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beton ▪ Cementmortel ▪ Imitatierots - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1940 ▪ Uitvoerder firma Geysels ▪ Animator Cajetaan De Witte 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk vocht- en vorstschade ▪ Verwering van de afwerkingslagen ▪ De rots is vervuild door algen en mossen ▪ Plaatselijk zijn er lacunes in de rotswand en is het roestige wapeningnet zichtbaar
<p>ERFGOEDELEMENTEN</p>	<p>Kruiswegstaties</p>	

3.3.1.6. MUREN EN POORTEN

MUUR 1	INVENTARISATIE	DIAGNOSENOTA
		
<p>Dakbedekking</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Natuurleien - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zadeldakje (boven muur en poort) ▪ Naaldspits (torentje) 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig/Slecht ▪ Vermoedelijk in natte cement verkleefd - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plaatselijk vervuiling ▪ Plaatselijk begroeiing (mossen e.a.) ▪ Sterk verweerd, losse afgebroken leien ▪ De opening in de dakkapel is niet voorzien van glas
<p>Muren</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baksteen ▪ Cementvoegwerk ▪ Plint: Maaskeien - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Imitatie kantelen 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Goed - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk zijn de voegen uitgespoeld
<p>Poorten en openingen</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gewapend beton ▪ Cementbepleistering - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bij rondboog en poorten ▪ Bij openingen in plint ▪ Lateien ▪ Zij-ingang met klokkentorentje 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Ernstige scheurvorming ▪ Roestende wapening zorgt voor spanning in de constructie, waardoor de dunne cementdekking los komt ▪ De stabiliteit komt in het gedrang
<p>Boog met randschrift</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cementbepleistering - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Randschrift "Wie den kruisweg gaat, gedenke zijn overledenen" ▪ Wapen van de kapucijnen 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Plaatselijk scheurvorming
ERFGOEDELEMENTEN	Muur 1	

MUUR 2	INVENTARISATIE	DIAGNOSENOTA
		
<p>Muren</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baksteen ▪ Maaskeien - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kantelen ▪ Toren 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Goed / Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plaatselijk vervuiling ▪ Plaatselijk begroeiing (mossen e.a.) ▪ Bovenop de kantelen ontbreekt de cementbezetting gedeeltelijk ▪ Barstvorming
<p>Spitsboog</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Imitatiesteen ▪ Gewapend beton ▪ Cement - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdoorgang naar het kerkhof 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Barstvorming ▪ Roestvorming wapening ▪ Verwering van de afwerkingslagen
<p>Trap</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beton ▪ Cement - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Trap naar kantelen 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Lacunes ▪ Cementbezetting ontbreekt
ERFGOEDELEMENTEN	Muur 2	

MUUR 3	INVENTARISATIE	DIAGNOSENOTA
		
<p>Dakbedekking</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beton ▪ Bitumen (plat dak) - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Minaret ▪ Lichtkoepel 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plaatselijk vervuiling ▪ Plaatselijk begroeiing (mossen e.a.) ▪ De minaret is begroeid met klimop ▪ Bitumen is ernstig beschadigd door wildgroei ▪ Jonge berkenbomen groeien op het dak
<p>Muren</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baksteen ▪ Cement - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Buitenzijde met steenimitatie 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ Vochtschade ▪ Cementbezetting barst los waardoor baksteenmetselwerk vrij komt te liggen
<p>Vloer</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tegels - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tegelpatroon 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matig/Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervuiling ▪ De vloer is verzakt
<p>Tussenmuren</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Materiaal</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baksteen ▪ Cement - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Luchtbogen naar statie V en VI 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plaatselijk begroeiing (klimop e.a.) ▪ De bogen die aansluiten op statie V vertonen plaatselijk lacunes ▪ Bij het voetstuk van de middelste zuil is de baksteenconstructie zichtbaar
<p>ERFGOEDELEMENTEN</p>	<p>Muur 3</p>	

3.3.2. LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: NATUURLIJKE ELEMENTEN

FLORA

Verspreid staan er grote coniferen op het terrein. Dit is beeldbepalend voor het karakter en de charme van het park. Deze coniferen hebben merkbaar last van de extreem droge zomer van 2018. Verschillende bomen hebben verdroogde takken. Vermoedelijk gaan enkele van deze coniferen op korte termijn afsterven.

In de border achter de Lourdesgrot staat een verdroogde conifeer. In de boom hebben spechten een nestholte uitgehakt.

Een paar berkenbomen tussen de kruiswegstaties vertonen stormschade. De top is eraf gerukt door de wind.

Plaatselijk belemmeren boomgroepen het zicht op de kruiswegstaties.

Er staan bomen in de directe nabijheid van de gebouwen. Dit zorgt voor vervuiling van de daken, goten en afvoeren.

Bij verschillende erfgoedelementen groeien jonge berkenbomen op het dak waardoor de dakbedekking aangetast wordt. Wortels banen zich een weg in het onderliggende baksteenmetselwerk. Hierdoor ontstaan scheuren. Via deze scheuren kan water tot diep in de muren indringen. Door opeenvolgende vorst- en dooicycli zal het pleisterwerk, voegwerk en op termijn het metselwerk stukspringen.

FAUNA

Vogels maken hun nest in het miniatuurmodel bovenop de Lourdesgrot.

3.3.3. LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: PARKCONSTRUCTIES

3.3.3.1. PARKAFSLUITINGEN

Er is geen afsluiting voorzien aan de voorzijde van het park. Hierdoor is het Mariapark dag en nacht publiek toegankelijk. Dit werkt vandalisme in de hand. Het park zal in de toekomst open blijven.

3.3.3.2. WATERPARTIJ VIJVER

Er is geen oeverbegroeiing voorzien. De vijver ligt een beetje verloren in het grasveld. In de vijverrand zijn bakstenen weggevallen.

3.3.4. LANDSCHAPPELIJK: RECREATIE & INFRASTRUCTUUR

3.3.4.1. ZITRUIMTE VOOR DE LOURDESGROT

De zitruimte is voorzien van sobere zitbanken. De banken zijn in goede toestand. Er zijn geen voorzieningen voor het kopen van kaarsen.

3.3.4.2. RECREATIE & INFRASTRUCTUUR

Sommige beton onderdelen van de erfgoedelementen zitten los en dreigen naar beneden te komen. Hierdoor kan de veiligheid van de bezoekers in het gedrang komen. Hiervoor kunnen best veiligheidsmaatregelen genomen worden.

De zij-ingang van het poortgebouw (muur 1: muur met toegangspoort tot kruisweg) werd reeds door de beheerder met een traliehek afgezet.

3.3.4.3. TECHNIEKEN

TECHNIEKEN	INVENTARISATIE	DIAGNOSENOTA
Elektra	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Algemeen</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verouderde installatie - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nihil 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slecht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De technische installaties zijn verouderd of niet aanwezig en deels brandgevaarlijk en dienen om veiligheidsredenen grondig geïnspecteerd en herzien te worden
Sanitaire installatie	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Algemeen</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nihil - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nihil 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nihil - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Er is geen sanitaire ruimte aanwezig
Brandbeveiliging	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Algemeen</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Paal met alarmnummer en QR-code bij de parkeerplaats ▪ Aan zijkant van de kerk en naast de Sint Jozefkapel is een waterpunt met waterslang aanwezig - <i>Kenmerken</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Minimale voorzieningen 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Huidige toestand</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Installatie is niet gecontroleerd door monumentenwacht - <i>Zichtbare schade</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het Mariapark dient extra beveiligd te worden tegen brandstichting en vandalisme
ERFGOEDELEMENTEN	Nihil	

3.3.4.4. OMGEVINGSAANLEG

Door erosie liggen de wandelpaden dieper dan de grasperken. Plaatselijk zakt het pad zelf weg onder de staties.

De toegankelijkheid van het park is slecht door de boomwortels op de paden.

Bij de parkeerplaats zijn enkel vuilnisbakken aangebracht. In de achterzijde van het park zijn die niet aanwezig.

4. ERFGOEDWAARDEN

4.1. INLEIDING

Het Mariapark is als monument beschermd bij MB dd. 27/05/2005 omwille van de historische, artistieke, sociaal-culturele en volkskundige waarde.

In dit hoofdstuk worden de waarden zoals omschreven in het beschermingsbesluit herhaald.²⁶

4.2. ERFGOEDWAARDEN VAN HET MARIAPARK

4.2.1. HISTORISCHE WAARDE

Het Mariapark ontstond door toedoen van de paters Kapucijnen die in 1925 in Lommel-Werkplaatsen kwamen. Artistiek betonwerker Michiel Geysels uit Westmeerbeek bouwde in een naast de parochiekerk gelegen park, een grot ter ere van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes. Omstreeks dezelfde tijd werd een groot Heilig Hartbeeld aan de straatzijde geplaatst. Op 29 april 1928 werden grot en beeld plechtig gewijd en kwam de eerste bedevaart naar Lommel-Werkplaatsen op gang. Later werd het idee opgevat om rondom het park een krans van kapellen te bouwen ter ere van de Zeven Weeën van Maria. Op een in 1938 aangekocht stuk heidegrond achter het reeds bestaande park richtte men een gecementeerde openluchtkruisweg op, die op 22 mei 1949 werd ingewijd. De Heilige Ludwinakapel werd eerst in 1981 gebouwd door Bert Goossens.

4.2.2. ARTISTIEKE WAARDE

Het Mariapark met kruisweg is een realisatie van artistiek betonwerker Michiel Geysels uit Westmeerbeek. Van zijn hand zijn ook de grot van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes, het Heilig Hartbeeld, de kapellen van de Zeven Weeën van Maria, de kerststal en de Sint Jozefskapel. Pater Ernest Verbaenen modelleerde het beeld van Christus in gebed neergeknield met een engel die de lijdenskelk aanbiedt (van de extra statie Gethsemani), alsook het centrale beeld van Sint Franciscus van Assisi. Jef De Ceuster uit Herentals creëerde het beeld van de Heilige Ludwinakapel.

4.2.3. SOCIAAL-CULTURELE WAARDE

Het Mariapark met kruisweg van Lommel-Werkplaatsen is sinds jaren een belangrijke bedevaartplaats voor de regio Noord-Limburg.

4.2.4. VOLKSKUNDIGE WAARDE

Het Mariapark met kruisweg van Lommel-Werkplaatsen is sinds jaren een belangrijke bedevaartplaats voor de regio Noord-Limburg.

²⁶ Bron: website Agentschap Onroerend Erfgoed, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/2460>.

5. BEHEERSVISIE EN DOELSTELLINGEN

5.1. GEBIEDSVISIE

Het Mariapark blijft in haar geheel behouden en wordt hersteld/gerestaureerd als een voorbeeld van Mariaverering in Noord-Limburg. Het Mariapark zal zijn religieuze functie behouden. In dit park zijn nu en in de toekomst bedevaarders en stiltezoekers welkom.

Vermits het historische en recreatief gebruik van het Mariapark ongewijzigd blijft en het park in de toekomst dienst zal blijven doen als een ruimte voor openlucht erediensten, voor de Maria bedevaarten, voor bedevaarten van de Iraakse en Syrisch Christelijke gemeenschap, bij kerkelijke uitvaarten, voor sociale activiteiten, voor rondleidingen en voor de individuele stiltezoekers zal het monument behouden en (door het blijvend gebruik) opgewaardeerd worden met al haar erfgoedwaarden.

Bij deze conservatie zullen restauraties worden uitgevoerd zodat de waardevolle historische, artistieke, sociaal-culturele en volkskundige erfgoedwaarden van het monument versterkt worden.

Het Mariapark zal na de restauratiewerken op toeristisch en recreatief vlak verder uitgebouwd worden. De stad Lommel wil het Mariapark een grotere toeristische bekendheid geven. Het vormt een ontmoetingsplaats voor de gehele gemeenschap. Het is een plaats waar religie, kunst en cultuur samenkomen. Hiervoor zal nagedacht worden over nieuwe vormen van ontsluiting bijvoorbeeld via multimedia, een ontvangstpaviljoen, een aansluiting op het fietsrouten netwerk, rondleidingen, enz.

De omgevingsaanleg van het park ondersteunt de beleving van de religieuze beelden. Het is belangrijk dat in de directe omgeving rond het park de stilte en rust gevrijwaard blijft zodat het park zijn functie kan blijven vervullen. De erfgoedwaarden situeren zich namelijk ook in het landschappelijke ensemble.

Nota.

Het Mariapark van Lommel werd op 21/01/2020 door Onroerend Erfgoed **erkend als open erfgoed**. De aanvraag tot erkenning (inclusief ontwikkelingstraject) is toegevoegd in bijlage 8.2.

5.2. PLAN GEBIEDSVISIE I KAART 7

5.3. KNELPUNTEN

5.3.1. BOUWKUNDIG ERFGOED

ALGEMEEN

- **Betonrot:** Verschillende betonnen constructies zijn in slechte toestand en vertonen betonrot. De bewapening gaat roesten, door onvoldoende betondekking. Betonrot is een expansieve reactie (de roest zet uit) en doet het beton barsten. Door de barsten komt water in de constructie. Door een chemische reactie ontstaan zouten en verandert de structuur van het beton. Op termijn komt de stabiliteit van de constructie in gevaar.
- **Vochtinfiltratie en opstijgend vocht** zijn de voornaamste oorzaken van de schade aan de staties. Dit kan voorkomen worden door waterafstotende lagen of afdekkappen aan te brengen. Deze kunnen ook het esthetische uitzicht van de erfgoedelementen veranderen.
- Er bestaan geen ontwerptekeningen van het Mariapark omdat het ontwerp gelijktijdig met de uitvoering verlopen is als “spontane architectuur”.

BEELDEN

- Beelden uit gewapend beton vertonen sporen van roestvorming dit zorgt voor opstuwing van de verflaag.
- Het tweede H. Hartbeeld staat op het perceel van het voormalig klooster en is niet opgenomen in de bescherming. Toch maakt het deel uit van de ontstaansgeschiedenis.

LOURDESGROT / KERSTSTAL

- Er moet een onderhoudsvisie ontwikkeld worden. Hiervoor is onderzoek en analyse van de schadeorzaken nodig.
- De constructies zijn in slechte toestand en vertonen betonrot.

KAPELLEN

- Een kapel zonder beeld staat op het perceel achter de kerk en is niet opgenomen in de bescherming. Toch maakt het deel uit van de ontstaansgeschiedenis.

KRUISWEG

- Enkele kruiswegstaties hebben in het verleden een proefrestauratie gehad. Deze staties zijn snel opnieuw vervuild. Nu hebben alle erfgoedobjecten een noodzakelijke restauratie nodig. Wat kan er geleerd worden van de voorgaande restauraties?
- De beschermende plexiglasplaten werken ook verblindend en zijn brandbaar.
- Reconstructie van de hoog-reliëfs zou de leesbaarheid van de taferelen verbeteren.

MUREN EN POORTEN

- De baksteenconstructies zijn in goede toestand maar worden verzwakt door betonrot in de gewapend betonnen lateien en bogen.

5.3.2. LANDSCHAPPELIJK ERFGOED

NATUURLIJKE ELEMENTEN

- FLORA
 - ✓ De rotspartijen waren vroeger niet begroeid. Net name Berken en Esdoorns hebben zich verspreid op het terrein. Nu ontnemen de bomen het zicht op de kapellen en de kruisweg. Het is aangewezen om de rotspartijen, de Mariagrot en de Calvarieberg vrij te maken van boomgroei.
 - ✓ De taxusstruiken hebben een flinke omvang gekregen.
 - ✓ Jonge berken ontnemen het zicht op de erfgoedelementen.
 - ✓ Klimplanten en klimop tasten de baksteenconstructies aan.
 - ✓ In nagenoeg het hele park is er een intensief gazonbeheer. De borders en beplanting vertonen weinig variatie.
 - ✓ Verschillende bomen zijn verdroogd tijdens de droge zomer van 2018.
- FAUNA
 - ✓ Er nestelen dieren in de constructies omdat openingen en nissen niet afgesloten zijn.
 - ✓ Op enkele plekken zijn vogelkastjes opgehangen. Vermoedelijk zijn deze voorzieningen niet voldoende voor het aantal vogels zodat ze in de erfgoedelementen nestelen.

PARKCONSTRUCTIES

- WATERPARTIJ VIJVER
 - ✓ De vijver is dichtgeslibd.
 - ✓ De parkvijver heeft een oever uit beton zonder oeverbegroeiing.
 - ✓ De vijver ligt op een perceel achter de kerk dat niet is opgenomen in de bescherming. Toch maakt hij deel uit van het Mariapark.

RECREATIE & INFRASTRUCTUUR

- ZITRUIMTE VOOR DE LOURDESGROT
 - ✓ De zitruimte voor de grot en de parkeerruimte aan de straat zijn toe aan het herbekijken van de inrichting en infrastructuur.
- RECREATIE & INFRASTRUCTUUR
 - ✓ Het Mariapark is een openbaar en afgelegen plek zonder sociale controle. Verspreid over de site werden sporen van vandalisme en brandstichting opgemerkt.
 - ✓ Via een online game zijn er "Pokemons" te vangen in het park. Hierdoor lopen er regelmatig jonge mensen met een telefoon door het park. Er zijn momenteel geen andere voorzieningen voor deze doelgroep.
 - ✓ De stad Lommel wil het toeristische aspect van het Mariapark verder uitbouwen. En beter laten aansluiten bij andere toeristische infrastructuur, bvb. het fietsroutenetwerk en Vossemereen. Hiervoor zou de ontvangstinfrastructuur verbeterd moeten worden.
 - ✓ De Kerkfabriek wil de kerk openstellen voor publiek als "bedevaartkerk" zodat bedevaarders na een bezoek aan het Mariapark ook in de kerk terecht kunnen voor een "stille moment". Dit staat ook omschreven in het kerkenplan van de stad Lommel. De kerk is geen onderdeel van het Mariapark en niet beschermd als monument. De praktische uitvoering van dit plan moet nog bekeken worden.
 - ✓ Hondenbezitters komen vaak hun hond uitlaten in het Mariapark. Uitwerpselen kunnen voor overlast zorgen. Honden moeten aan de leiband gehouden worden.
 - ✓ Door het branden van kaarsen ontstaat brandgevaar.
- TECHNIEKEN
 - ✓ De technieken zijn verouderd of niet aanwezig.
- OMGEVINGSAANLEG
 - ✓ De toegankelijkheid van de wegen voor rolstoelgebruikers moet verbeterd worden.
 - ✓ Op verschillende plekken komt zwerfvuil voor.

- ✓ De aanleg van de paden is uitgevoerd in grijze kiezel. Deze kiezelstenen zijn grotendeels verdwenen waardoor enkel een zandpad overblijft. Op de zandpaden ontstaan plassen bij regenweer.
- ✓ De houten paaltjes rondom de border van de Lourdesgrot rotten weg.
- ✓ De Kerkfabriek en de stad Lommel zoeken naar mogelijkheden om het verhaal van het Mariapark op een hedendaagse manier te vertellen. Om dit “verhaal van de plek” te vertellen zal een visie ontwikkeld moeten worden. Hierbij kan bvb. gedacht worden aan het gebruik van QR-codes die via een telefoon ingescand worden.

5.4. BEHEERSDOELSTELLINGEN

De beheersdoelstellingen vormen een omschrijving van enerzijds de uit te voeren restauratiewerken ter behoud en versterking van de erfgoedwaarden van het monument gekoppeld aan de historische functie van het park als bedevaartsplek en anderzijds een onderhoudsprogramma van 20 jaar met als doel een overzicht te geven van de noodzakelijke ingrepen voor een correct onderhoud van het monument.

5.4.1. BOUWKUNDIG ERFGOED

Hoofddoelstelling: De erfgoedwaarden van alle erfgoedelementen van het Mariapark in stand houden en versterken door restauratie en consolidatie. Alvorens over te gaan tot restauratie dient verder onderzoek uitsluitend te geven over de aan te wenden restauratie-technieken.

BEELDEN / LOURDESGROT / KERSTSTAL / KAPELLEN / KRUISWEG / MUREN EN POORTEN

- Restauratie en onderhoud.

5.4.2. LANDSCHAPPELIJK ERFGOED

Hoofddoelstelling: Het landschappelijk patrimonium blijft behouden en door aangepast beheer opgewaardeerd.

- Door een gericht beheer worden de zichtassen in het park hersteld.

Nevendoelstelling: De erfgoedwaarden van de site (bouwkundig en landschappelijk) openstellen voor een groot publiek. De publiekswerking versterken door een passende ontsluiting (bvb. informatieborden over de totstandkoming van het erfgoed).

NATUURLIJKE ELEMENTEN

- FLORA
 - ✓ Bij boomsterfte als regel een naaldboom door een naaldboom vervangen en een loofboom door een loofboom. Voor de vervanging een keuze maken uit de lijst van de bestaande bomen.
 - ✓ Behoud van de grote beeldbepalende coniferen.
 - ✓ Bij boomsterfte van een boom die dichterbij dan 2 meter van een erfgoedelement staat, deze vervangen door een nieuwe boom buiten een straal van 2 meter van het element.
 - ✓ Dunning met beleid van jonge berken is aangewezen om het zicht op de kruiswegstaties te vrijwaren.
 - ✓ De omvangrijke taxusstruiken bij de kruisweg vakkundig snoeien.

- ✓ Erfgoedelementen ontdoen van klimplanten, klimop en begroeiing.
- ✓ Naast intensief gazonbeheer ook zones voorzien met meer variatie en hoger gras. Het gras rondom de bomen langer laten groeien. Wanneer het gras langer wordt krijgen kruidachtigen meer kans waardoor de grasmat minder dicht wordt. Hierdoor krijgen boomwortels minder kans. Langer gras stimuleert een gunstiger bodemleven.
- FAUNA
 - ✓ Extra constructies voorzien waarin dieren kunnen nestelen, o.a. vogelkastjes.

PARKCONSTRUCTIES

- PARKAFSLUITINGEN
 - ✓ Onderhoud van de parkafsluitingen.
- WATERPARTIJ VIJVER
 - ✓ De vijver behouden en herstellen en voorzien van oeverbegroeiing.
 - ✓ De vijver via beheersmaatregelen opnemen in het geheel van het park.
 - ✓ Nota: Deze vijver is gelegen buiten de zone van de bescherming.

RECREATIE & INFRASTRUCTUUR

- ZITRUIMTE VOOR DE LOURDESGROT
 - ✓ Behoud en onderhoud van de zitruimte voor de grot en de parkeerruimte aan de straat.
 - ✓ Vernieuwen van de verlichting en de infrastructuur.
 - ✓ De verkoop van kaarsen kan voor extra opbrengsten zorgen. Deze opbrengsten kunnen ingezet worden voor het onderhoud van het park.
- RECREATIE & INFRASTRUCTUUR
 - ✓ Preventieve maatregelen nemen tegen vandalisme en brandstichting.
 - ✓ Inbreng van multimedia om een groter publiek te bereiken. Het park laten aansluiten bij andere toeristische infrastructuur, bvb. het fietsroutenetwerk en Vossemereen.
 - ✓ Plan uitwerken om de kerk open te stellen voor publiek als “bedevaartkerk”.
 - ✓ Gebiedontwikkeling. “Het verhaal van het Mariapark” op een hedendaagse manier vertellen. Bvb. informatieborden met tekst en beeld, een informatiezuil, het gebruik van QR-codes die via een telefoon ingescand worden.
 - ✓ Zone voor recreatie en sanitair inbrengen.
 - ✓ Extra afvalverzamel punten aanbrengen.
- TECHNIEKEN
 - ✓ De technieken vernieuwen, inbreng van nieuwe technieken.
- OMGEVINGSAANLEG
 - ✓ De padenstructuur wordt door gericht beheer opgewaardeerd. De toegankelijkheid van de wegen voor rolstoelgebruikers en kinderwagens verbeteren.
 - ✓ De parkeerplaats wordt door gericht beheer opgewaardeerd.
 - ✓ De structuur van de voormalige kloostertuin wordt door gerichte ingrepen betrokken bij het huidige Mariapark. Door het aanplanten van een lage haag wordt de lijnbeplanting van de bomen zichtbaar gemaakt. Een zone met gevarieerd gazonbeheer voorzien, bij de vijver kan oeverbeplanting aangebracht worden. Nota: De zone van de voormalige kloostertuin valt buiten de beschermde zone.
 - ✓ Afwatering en drainage van de paden verbeteren. Hierbij zoeken naar een natuurlijk waterdoorlatend materiaal, waarbij geen zware funderingen nodig zijn, bvb. dolomiet.
 - ✓ Herstel en onderhoud van de houten paaltjes rondom de border van de Lourdesgrot. Vervangen door betonnen paaltjes.

5.5. REGELMATIG EN AANGEPAST ONDERHOUD

Hoofddoelstelling: De erfgoedwaarden van het Mariapark behouden door regulier onderhoud op de lange termijn.

Belangrijk voor het beheer van een monument is een regelmatig nazicht. Een monument in gebruik kan beter gemonitord worden hetgeen een voordeel is voor het monument. Na een grondige restauratie (eenmalige beheersingrepen) zal er een algemeen onderhoudsplan moeten worden opgesteld dat de onderhoudskosten spreidt en de omvang van de budgetten verkleint waardoor grote eenmalige ingrepen minder noodzakelijk worden en ook minder aanleiding zullen geven tot stagnatie. Bij voorkeur wordt een beheerscommissie opgericht met vertegenwoordigers van de stad en de Kerkfabriek conform de bepalingen van het nieuw erfgoeddecreet.

Voor de controle van de toestand van het Mariapark kan Monumentenwacht Vlaanderen aangesproken worden. Deze organisatie zal zorgen voor een professionele controle van het park en maakt hiervan steeds een gedetailleerd rapport op, dat gebruikt kan worden als basis voor een concrete planning en timing van de verschillende te nemen maatregelen.

6. MAATREGELEN

6.1. INLEIDING

Op basis van de beheersvisie en doelstellingen volgen hieronder de concrete richtlijnen voor de te nemen maatregelen, de eenmalige en de terugkerende werken. Samen vormen ze een kader waarin de werken aan het Mariapark kunnen gebeuren. Er wordt concreet opgesomd welke werken nodig zijn, waar en op welke termijn. Wanneer ze tijdig en regelmatig worden uitgevoerd is de goede instandhouding van het Mariapark op lange termijn verzekerd.

Eenzijds is er een opsomming gemaakt van de **restauratieve ingrepen** a.d.h.v. 3 punten:

- Eenmalige werken.
- Terugkerende werken – Dit is apart aangeduid in de kolom ‘frequentie’.
- Vrijstelling toelating.

Anderzijds is er een opsomming gemaakt van de uit te voeren werken m.b.t. regelmatig en aangepast **onderhoud** a.d.h.v. 3 punten:

- Uitvoerder.
- Frequentie.
- Vrijstelling toelating.

BELANGRIJKE NOTA

- De opsomming van de werkzaamheden hierna vermeld is niet limitatief. Alle maatregelen die niet te voorzien waren maar nodig zijn voor het behoud van de erfgoedwaarden van het monument dienen uitgevoerd te worden ook als ze niet vermeld zijn in onderstaande lijst.
- Het Mariapark van Lommel werd op 21/01/2020 door Onroerend Erfgoed **erkend als open erfgoed**. De aanvraag tot erkenning (inclusief ontwikkelingstraject) is toegevoegd in bijlage 8.2.

ERIK MARTENS & PARTNERS
ARCHITEKTENBURO

6.2. LIJST VAN DE RESTAURATIEVE INGREPEN

6.2.1. BOUWKUNDIG ERFGOED

BEELDEN / LOURDESGROT / KERSTSTAL / KAPELLEN / KRUISWEG / MUREN EN POORTEN

Aard van de werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
ALGEMEEN			
Het bouw-, kleur-, tuin historisch, materiaal-technisch, stabiliteits-technisch onderzoek, noodzakelijk voor kwaliteitsvol beheer of herwaarding van het erfgoed		X	
Het inmeten van de bestaande toestand, noodzakelijk om de werken uit te voeren	X		
Indien noodzakelijk, de demontage van een erfgoedelement binnen de beschermde zone, gevolgd door herplaatsing van ditzelfde herstelde element		X	
FUNDERING			
Nazicht, controle en herstel waar nodig		X	
De noodzakelijke funderings- of stabiliteitsversterking voor een erfgoedelement		X	
METSELWERK / IMITATIESTEEN / IMITATIEROTS / GROT			
Bijkomend onderzoek van de steen- en betonconstructies ivf. de aan te wenden restauratie-opties	X		
Kleuronderzoek naar de oorspronkelijke afwerking	X		
Onderzoek naar de cementsamenstelling van de deklaag	X		
Uitvoeren proefrestauratie per onderdeel, kapel/kruiswegstatie	X		
Periodiek nazicht en herstel indien nodig		X	
Treffen van dringende maatregelen om stabiliteit en veiligheid te verzekeren		X	
Verwijderen van begroeiing		X	
Verwijderen van leidingen en storende elementen in opbouw	X		
Zachte reiniging van de erfgoedelementen, stoomreiniging		X	
Loszittende delen afkappen met hamer	X		
Constructief herstel (fixeren van loszittende delen)	X		
Baksteenmetselwerk herstellen met steenverharder	X		
Holle delen tussen het metselwerk en de cementdeklaag injecteren met epoxy, steenversterkende behandeling	X		

Aard van de werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Herstellen van scheuren en barsten in baksteen metselwerk, losliggende delen herplaatsen	X		
Herstellen van scheuren en barsten in afwerkingslagen	X		
Herstellen van scheuren en barsten dmv injecterings-/verlijmingwerken door cementcoelie	X		
Vervangen van beschadigde onderdelen	X		
Behandelen van de erfgoedelementen tegen opstijgend vocht		X	
Waterdichte laag/bedekking aanbrengen aan bovenzijde van de erfgoedelementen	X		
Behandelen van de erfgoedelementen met een hydrofuge		X	
Restauratie van details naar bestaand model	X		
Plaatsen van een druiplijst thv raamdorpels e.a.	X		
De cementbezetting van de kunststeen en het wapenijzer plaatselijk behandelen en herstellen	X		
Nazicht van roestende wapeningsstaven en vervangen door inox wapening	X		
Herstel van de afwerkingslagen, gekleurd getint poeder (metaaloxiden) aanbrengen op imitatiestenen, conform historisch uitzicht		X	
Aanbrengen hydrofuge		X	
VOEGWERK			
Verwijderen van begroeiing		X	
Verwijderen van verweerd en loszittend voegwerk		X	
Zachte reiniging van het voegwerk		X	
Herstellen/vervangen van beschadigd voegwerk		X	
METAALWERK			
Controle op de stabiliteit/kwaliteit/bevestiging		X	
Nazicht en herstel (reinigen, ontroesten en roestwerend schilderen)		X	
GLASRAMEN			
Nazicht, controle gebruikt afwerkingsmateriaal, onderzoek glastype, plexiglas of glas, beschrijving per onderdeel	X		
Herstel naar bestaand model	X		
Waterdicht afwerken van de openingen (voeg- en kitwerk)	X		

Aard van de werken	Enmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Vervangen van ontbrekende, gebarsten of gebroken glas naar bestaand model		X	
Herstel afwerkingslagen van de raamverdelingen		X	
Aanbrengen nieuw schrijnwerk naar bestaand model	X		
BUITENSCHRIJNWERK			
Nazicht en herstel van buitendeuren/ramen <ul style="list-style-type: none"> - Verwijderen van afwerkingslagen - Perfect glad schuren van de ondergrond - Vervangen van aangetaste onderdelen - Herstellen/vernieuwen naar bestaand model 		X	
DAKBEDEKKING			
Vervangen van beschadigde of uitgeschoven leien door leien naar bestaand model		X	X
Reinigen van dakoppervlakken met stoom onder lage druk		X	X
Het herstellen van de platte of licht hellende daken van de kruiswegstaties en de muren. Incl. het vernieuwen van de afvoerpijpen.	X		
DAKDOORBREKINGEN			
Nazicht en eventueel herstel van dakkapellen en luiken <ul style="list-style-type: none"> - Vervangen van aangetaste onderdelen - Herstel afwerkingslagen - Vervangen van beschadigde leien - Dichtzetten van de openingen met glas 		X	
AANSLUITINGEN			
Nazicht en eventueel herstel van bestaande dakaansluitingen naar bestaand model (dakconstructies e.a.)		X	
Vervangen van beschadigde aansluitingen		X	
Plaatsen van druiplijst op randafwerkingen, constructief en bouwfysische verbeteren van de aansluitingen	X		
TOPBEKRONINGEN			
Nazicht en eventueel herstel van de topbekroningen <ul style="list-style-type: none"> - Gecementeerde topbekroning demonteren, herstellen en vervangen - Zachte reiniging - Controleren op stabiliteit 		X	
DUIVENWERING			
Plaatsen van duivenweringssysteem (pinnen-systeem/draadsysteem/netsysteem)	X		
RWA SYSTEMEN			
Plaatsen RWA systemen	X		

Aard van de werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Nazicht, herstel en eventueel vervangen van het bestaande RWA systeem - Goten, naar bestaand model - Loketten/slabben/loodaansluitingen e.a. - Regenwaterafvoerbuizen - Uitloopstukken		X	
Bestaand rioleringsnet controleren op een goede werking en eventueel uitbreiden		X	
DAKSTRUCTUUR			
Verwijderen van beschadigde onderdelen		X	
Nazicht en eventueel herstellen/vervangen/vervolledigen van aangetaste onderdelen, naar bestaand model (dekstenen e.a.)		X	
Preventieve en curatieve behandeling tegen vochtinfiltratie		X	
STRUCTUURELEMENTEN IN GEWAPEND BETON			
Bijkomend onderzoek van de betonconstructies ivf. de aan te wenden restauratie-opties	X		
Vrijmaken van de wapeningsstaven		X	
Nazicht en eventueel vervangen van doorgeroeste wapeningsstaven		X	
Herstel en curatieve behandeling van de wapeningsstaven		X	
Herstellen of vernieuwen van de betonstructuur			
VLOERCONSTRUCTIE			
Nazicht van beschadigde onderdelen		X	
Herstel van beschadigde onderdelen, o. a. loszittend voegwerk en gebarsten tegels		X	X
Preventieve en behandeling om vervuiling te voorkomen		X	
Zuiveren van de vloeren (uitwerpselen vogels, ...)		X	X
Zachte reiniging		X	X
Controle op de stabiliteit/kwaliteit/bevestiging van het metaalwerk		X	
Vervangen van onstabiel/bros metaalwerk		X	
PLAFONDSTRUCTUUR / GEWELVEN			
Herstellen van scheuren en barsten in de gewelven	X		
Vervangen van beschadigde onderdelen naar bestaand model (geprofileerd/niet geprofileerde)	X		
Onderzoek naar aanwezige restzouten	X		
Verwijderen/neutraliseren van zoutuitbloeiingen		X	

Aard van de werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Zachte reiniging van het oppervlak	X		
Verwijderen van verweerd en loszittend voegwerk	X		
Zachte reiniging van het voegwerk	X		
Vernieuwen van voegwerk, naar bestaand model	X		
Restauratie van de picturale laag op de gewelven - Fixatie van de picturale laag - Reinigen van de picturale laag - Retoucheren van de picturale laag	X		
Zuiveren van gewelven aan de bovenzijde en/of plaatsen van onderdakfolie ter bescherming, van toepassing bij muurconstructies met uitbouwen, Lourdesgrot, Kerststal, Jozefkapel en kruiswegstaties		X	
PLEISTERWERKEN			
Verwijderen van bestaand slecht pleisterwerk en plaatsen van een nieuwe kalkbepleistering		X	
Onderzoek naar aanwezige restzouten	X		
Verwijderen/neutraliseren van zoutuitbloeiingen		X	
Zachte reiniging van het oppervlak		X	
Consolidatie en fixatie van loskomend pleisterwerk/ behandeling van pleisterwerk met injecties		X	
Herstelling van barsten en scheuren		X	
Opvulling van lacunes met kalkmortel		X	
Aanbrengen van een afwerkingslaag		X	
SCHILDERWERKEN			
Herschilderen		X	
NIEUWE ELEMENTEN			
Brandwerende maatregelen doorvoeren, indien verplicht door de brandweer	X		
Vernieuwen elektra en verlichting in Lourdesgrot en kerststal	X		
Sanitair gebouw voorzien op de site	X		
BEELDEN			
Restauratie van de beelden - Fixeren van loszittende verf/polychromie - Reconstructie van ontbrekende delen - Correcte herstelling van foutieve herstellingen - Zachte reiniging na voorafgaande testen - Behandeling van lacunes, barsten, scheuren en gaatjes - Reconstructie van historische polychromie bepaald adhv proefvrijleggingen		X	

<ul style="list-style-type: none"> - Retoucheren van vrijgelegde delen - Wegretoucheren van storende, anders gekleurde vlekken in het oppervlak - Voorzien van een afwerkingslaag - Preventief en curatief behandelen tegen houtborende insecten - Verwijderen van vernislagen op metalen onderdelen - Mechanische en elektronische beveiliging indien nodig - Beeld van Johannes onder het kruis t.h.v. de Calvariegrot vervangen door een replica in beton 			
RELIËFS / PANEEL			
<p>Restauratie van de bas-reliëfs, gietmortel <i>simili-pierre</i> (Kapellen O.L.V. van Zeven Weeën)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vooronderzoek materiaalsamenstelling, cement, zand en toegevoegde granulaten - Proefrestauratie van één paneel - Restauratie 'voorstelling' <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verwijderen verouderde overschilderingen ▪ Scheuren en loszittende delen fixeren ▪ Zachte reiniging van de voorstelling ▪ Herstel van de voorstelling ▪ Uitvoeren van eindretouches ▪ Aanbrengen van afwerkingslaag, herstel toplaag - Restauratie 'rand' <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zachte reiniging na voorafgaande testen ▪ Lacunes invullen en retoucheren letters van de tekst 		X	
<p>Restauratie van de hoog-reliëfs, gebakken klei (kruiswegstaties)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vooronderzoek materiaalsamenstelling (gebakken klei en/of gips of ander materiaal) - Onderzoek ter plekke van de gebruikte materialen per statie, opmaak beschrijving gebruikt materiaal per statie - Proefrestauratie van één paneel - Restauratie 'voorstelling' <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verwijderen beschermingspaneel ▪ Scheuren en loszittende delen fixeren, verzamelen ▪ Zachte reiniging van de voorstelling ▪ Herstel van de voorstelling ter plekke ▪ Nieuwe mal maken ▪ Replica gieten in cement in restauratie atelier ▪ Transporteren naar locatie ▪ Vervangen van de panelen door replica ter plekke ▪ Uitvoeren van eindretouches ▪ Aanbrengen van afwerkingslaag ▪ Aanbrengen gelaagd ontspiegeld glas ter bescherming - Rand <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zachte reiniging na voorafgaande testen ▪ Lacunes invullen en retoucheren ▪ Letters van de tekst aanvullen - Structuur <ul style="list-style-type: none"> ▪ Preventief behandelen van de structuur ▪ Verwijderen van huidige versteviging ▪ Nieuwe versteviging voorzien ▪ Achterzijde waterdicht maken - Mechanische beveiliging 		X	

Aard van de werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
BLAUWE HARDSTEEN / WATERPARTIJ BEELD SINT FRANCISCUS			
Verwijderen van begroeiing, algen en mossen		X	
Herstellen van barsten en scheuren, kalkafzetting wegborstelen		X	
LOURDESGROT			
Vooronderzoek toegepaste cementsamenstelling, ifv een goede hechting van nieuw aan te brengen cementpleisterlaag	X		
Nazicht en controle vochtwering aan achterzijde van de grot	X		
Nazicht en herstel Mariabeeld, altaar met preekstoel	X		
Nazicht, herstel en reinigen bedankplaatje		X	
Nazicht Bernadettebeeldje, kaarsenhouder	X		

ERIK MARTENS & PARTNERS
ARCHITEKTENBURO

6.2.2. LANDSCHAPPELIJK ERFGOED

LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: NATUURLIJKE ELEMENTEN

Aard van de werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
BOMEN EN PLANTEN			
Herstel boomaanplant, door stormschade en droogteschade Regel: Naaldboom vervangen door naaldboom, loofboom door loofboom, keuze uit lijst van de bestaande bomen, met uitzondering van Amerikaanse kers. Van toepassing voor bomen in de beschermd zone.		X	X
Inbreng haagstructuur in zone van de kloostertuin, gelegen in niet beschermd zone.	X		n.v.t. / niet beschermd

LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: PARKCONSTRUCTIES

Aard van de werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
WATERPARTIJ VIJVER			
Herstel vijverrand	X		n.v.t. / niet beschermd
Leegpompen vijver, slib uit de vijver halen, verwijderen	X		n.v.t. / niet beschermd
Inbreng oeverbeplanting	X		n.v.t. / niet beschermd

ERIK MARTENS & PARTNERS
 ARCHITEKTENBURO

LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: RECREATIE & INFRASTRUCTUUR

Aard van de werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
RECREATIE & INFRASTRUCTUUR			
Nazicht en herstel van de zitruimte voor de Lourdesgrot, zitbanken van leuning voorzien	X		
Op strategische plaatsen een vuilnisbak plaatsen	X		
Inbreng van automaat voor kaarsenverkoop en/of munten van de Lourdesgrot	X		
TECHNIEKEN			
Zorg voor brand- en vandalismpreventie		X	
Nazicht / aanbrengen van bliksemafleidingsinstallatie	X		
Werken voor beveiliging tegen brand, vandalisme, diefstal en werken die voortvloeien uit andere regelgevingen die rechtstreeks ingrijpen op een erfgoedelement		X	
OMGEVINGSAANLEG			
Onderzoek samenstelling paden, proefsleuf graven	X		
Zorg voor een goede waterdoorlatendheid van de paden		X	
Een goed vlakke aangewalste dolomietgrindlaag aanbrengen	X		
Houten palen rondom border Lourdesgrot verwijderen, vervangen door beton palen	X		
Op strategische plaatsen nestkastjes ophangen	X		
Nazicht en herstel van de zitbanken		X	
Aanbrengen van verlichting bij de Lourdesgrot en langs de paden, inclusief bewegingssensor	X		
Werken noodzakelijk voor het toegankelijk en beloopbaar maken van de paden		X	

6.3. LIJST VAN DE ONDERHOUDSWERKEN

Op basis van een inspectierapport van Monumentenwacht Vlaanderen of een andere gespecialiseerde firma moet er een gedetailleerd onderhoudsdocument opgemaakt worden voor het park na de huidige restauratie. In dit onderhoudsdocument wordt de termijn bepaald waarbinnen bepaalde elementen en delen van het park gecontroleerd moeten worden en indien nodig onderhouden. Dit document dient als referentie voor de gebruiker van het park en de onderhoudsploegen om werken uit te voeren. Gezien de verscheidenheid aan erfgoedelementen en hun verschillende noden en kwetsbaarheden is het belangrijk om een dergelijk centraal document te hebben als referentie. Hierbij wordt bijgehouden welke werken wanneer en op welke manier effectief zijn uitgevoerd.

Het is aan te bevelen om een onderhoudscontract aan te gaan, op jaarlijkse basis, per erfgoedelement voor het interieur en het exterieur.

6.3.1. BOUWKUNDIG ERFGOED

Deze lijst van onderhoudswerken is van toepassing op alle erfgoedelementen (beelden, Lourdesgrot, kapellen, kruiswegstaties, muren en poorten). Alle herstelwerken worden uitgevoerd conform de bepalingen van het reeds eerder opgemaakte restauratie lastenboek.

Aard van de werken	Uitvoerder	Frequentie	Vrijstelling toelating
ALGEMEEN			
Verwijderen begroeiing, bladeren, kaarsvet	Eigenaar	Indien van toepassing	X
Zachte reiniging van de onderdelen	Eigenaar	Indien van toepassing	X
METSELWERK / IMITATIEROTS / IMITATIESTEEN			
Nazicht en eventueel herstel van scheuren en barsten in baksteen metselwerk	Externe firma	1x per 5 jaar	
Nazicht en eventueel herstel van scheuren en barsten in imitatie natuursteen	Externe firma	1x per 1 jaar	
Vervangen van beschadigde bakstenen onderdelen naar bestaand model	Externe firma	1x per 5 jaar	
Vervangen van beschadigde natuurstenen onderdelen naar bestaand model	Externe firma	1x per 5 jaar	
Verwijderen van eventuele leidingen en storende elementen in opbouw op de erfgoedelementen	Eigenaar	1x per 1 jaar	
Behandelen van de erfgoedelementen tegen algen- en mosgroei	Externe firma	1x per 2 jaar	
DETAILS			
Nazicht en eventueel herstel van imitatie natuurstenen onderdelen van de erfgoedelementen	Externe firma	1x per 2 jaar	
Nazicht en eventueel herstel van natuurstenen onderdelen van de erfgoedelementen, bvb. maaskeien e.a.	Externe firma	1x per 2 jaar	
VOEGWERK			
Nazicht en eventueel herstel van alle voegwerk	Externe firma	1x per 2 jaar	

Aard van de werken	Uitvoerder	Frequentie	Vrijstelling toelating
METAALWERK			
Nazicht en eventueel herstel van het metaalwerk (zachte reiniging, ontroesten en roestwerend schilderen, vervangen van onstabiel/bros metaalwerk)	Externe firma	1x per 5 jaar	
Controle op de stabiliteit/kwaliteit/bevestiging van het metaalwerk	Externe firma	1x per 5 jaar	
GLASRAMEN			
Nazicht en eventueel herstel van de glas- en plexiglasramen (zachte reiniging, mastiek, waterdichtheid, e.a.)	Externe firma	1x per 5 jaar	
RAAMOPENINGEN			
Nazicht en eventueel herstel van de raamopeningen (controle mastiek, waterdichtheid, e.a.)	Externe firma	1x per 2 jaar	
DAKBEDEKKING			
Algemeen onderhoud van de daken (vervangen van beschadigde of uitgeschoven leien, herstellen daklekkages, e.a.)	Externe firma	1x per 1 jaar	
Daken schoonmaken, bladeren verwijderen, ontmossen	Eigenaar	2x per 1 jaar	
DAKDOORBREKINGEN			
Nazicht en eventueel herstel van de dakdoorbrekingen (schuren, herstel houtwerk, houtbehandeling, schilderen, herstellen hang- en sluitwerk, e.a.)	Externe firma	1x per 1 jaar	
AANSLUITINGEN			
Nazicht en eventueel herstel van alle aansluitingen in koper, lood, e.a.	Externe firma	1x per 1 jaar	
TOPBEKRONINGEN			
Nazicht en eventueel herstel van de topbekroningen (controle van stabiliteit, vervangen van ontbrekende delen, e.a.)	Externe firma	1x per 1 jaar	
DUIVENWERING			
Nazicht en eventueel herstel van de plaatsing van de duivenwering	Externe firma	1x per 1 jaar	
RWA SYSTEMEN			
Algemeen onderhoud van de RWA systemen (controle op defecten, lasnaden, afvoeren, verweerde onderdelen, herstellen van verbindingen tussen afvoer en voetstuk, roestwerende behandeling van de dolfijnen, e.a.)	Externe firma	2x per 1 jaar	
Zuiveren van de daken en afvoeren van de erfgoedelementen	Externe firma	2x per 1 jaar	
BETONSTRUCTUUR			
Nazicht en herstel van de elementen in gewapend beton, nazicht dikte cementdekking	Externe firma	1x per 2 jaar	
Nazicht van roestende wapeningsstaven en vervangen door inox wapening, herstel van de cementdekking	Externe firma	Indien van toepassing	X

Aard van de werken	Uitvoerder	Frequentie	Vrijstelling toelating
VLOERCONSTRUCTIE			
Nazicht en eventueel herstel van de vloerconstructie	Externe firma	1x per 2 jaar	
Zachte reiniging	Eigenaar	1x per 2 jaar	
SCHILDERWERKEN			
Algemeen nazicht en eventueel herstel ifv de polychromie	Externe firma	1x per 2 jaar	
Herschilde renen (kleuren identiek als restauratie)	Externe firma	1x per 10 jaar	
BEVLOERING			
Nazicht en eventueel herstel van de be vloering naar bestaand model	Externe firma	1x per 10 jaar	
BEELDEN			
Algemeen nazicht ifv het onderhoud en uitvoeren van ingrepen die noodzakelijk zijn voor de instandhouding van het voorwerp (polychromie, fixatie, ...)	Externe firma	1x per 2 jaar	
Regelmatig verwijderen van kaarsvet d.m.v. lichte opwarming en een vloeipapier, reiniging met oplosmiddel	Eigenaar	Indien van toepassing	
RELIËFS			
Algemeen nazicht in functie van het onderhoud en uitvoeren van ingrepen die noodzakelijk zijn voor de instandhouding van het voorwerp (fixatie, vandalisme, leesbaarheid, ...)	Externe firma	1x per 2 jaar	X

ERIK MARTENS & PARTNERS
 ARCHITEKTENBURO

6.3.2. LANDSCHAPPELIJK ERFGOED

LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: NATUURLIJKE ELEMENTEN

Aard van de werken	Uitvoerder	Frequentie	Vrijstelling toelating
ALGEMEEN			
Erfgoed gebonden onderhoud zoals opgenomen in de lijst met forfaitaire werken voor de Vlaamse erfgoedpremie	Eigenaar	Indien van toepassing	
BOMEN EN PLANTEN			
Nazicht en eventueel snoei door een erkend boomverzorger	Eigenaar	1x per 3 jaar	
Rooien en afvoeren van zieke, dode, instabiele boom of afstervende boom door stormschade, aanplant nieuwe zelfde boomsoort, door erkend boomverzorger	Eigenaar	Indien van toepassing	X
Onderhoudssnoei en knotten	Eigenaar	Indien van toepassing	X
Verwijderen van ongewenste begroeiing (bestrijden van Am. Vogelkers, ...)	Eigenaar	Indien van toepassing	
Nazicht en snoeien van schurende takken	Eigenaar	Indien van toepassing	X
Controle en verwijderen van bomen en/of struiken die zich ontwikkelen op het baksteenmetselwerk of binnen een straal van 2m vanaf de constructies	Eigenaar	Indien van toepassing	X
Bij droog weer de mosgroei op het metselwerk verwijderen door er een dun laagje bleekwater over te verveelen, wegborstelen met kokos- of kunststofborstel	Eigenaar	Indien van toepassing	X
Dunning van jonge berken	Eigenaar	Indien van toepassing	X
Vakkundig terug snoeien van taxus in de zone van de kruisweg	Eigenaar	Indien van toepassing	X
GAZONBEHEER			
Maaien van het gazon met zitmaaier, afvoer maaisel	Eigenaar	Indien van toepassing	X
Gras onder de bomen laten groeien en slechts 2x per jaar maaien met de zitmaaier, ecologisch beheer	Eigenaar	2x per jaar	X
Hooiland, extensief grasland, laten groeien in zone van de kloostertuin. Beperkt maaien met zitmaaier. Eventueel padenstructuur aanbrengen met zitmaaier, ecologisch beheer	Eigenaar	2x per jaar	X

LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: PARKCONSTRUCTIES

Aard van de werken	Uitvoerder	Frequentie	Vrijstelling toelating
WATERPARTIJ VIJVER			
Slibruiming	Eigenaar	Indien van toepassing	niet beschermd
Onderhoud oeverbeplanting	Eigenaar	Indien van toepassing	niet beschermd

LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: RECREATIE & INFRASTRUCTUUR

Aard van de werken	Uitvoerder	Frequentie	Vrijstelling toelating
ELEKTRA			
Algemeen onderhoud van de elektrische installatie en keuringen	Externe firma	1x per 1 jaar	
SANITAIR			
Algemeen onderhoud van de sanitaire installatie	Externe firma	1x per 1 jaar	
BRANDBEVEILIGING			
Algemeen onderhoud van brandbeveiligingsinstallatie en keuringen, bliksemafleiding e.a.	Externe firma	1x per 1 jaar	
OMGEVINGSAANLEG			
Paden onkruidbestrijding	Eigenaar	Indien van toepassing	
Plaatsen informatieborden	Eigenaar	Indien van toepassing	
Leegmaken van vuilnisbakken	Eigenaar	Indien van toepassing	

7. OPVOLGING EN EVALUATIE

De werken die opgenomen zijn in voorliggend beheersplan zijn onder te verdelen in twee categorieën: Restauratieve werken en regelmatig onderhoud.

- *EENMALIGE WERKZAAMHEDEN / RESTAURATIEWERKEN.*

Het restauratiedossier, waarin de eenmalige werken zijn opgenomen wordt ingediend. Voor deze werken wordt een erfgoedpremie aangevraagd. Na de goedkeuring van de erfgoedpremie worden de werken aanbesteed en uitgevoerd.

De verslaggeving van de restauratiewerken zal als volgt uitgevoerd worden:

- ✓ Tijdens de restauratiewerken.
Via de werfverslagen van het architectenbureau.
- ✓ Bij de voorlopige oplevering van de restauratiewerken.
De stad Lommel en de Kerkfabriek zullen als eigenaar van het park een restauratieverslag met fotodocumentatie met betrekking tot de uitgevoerde werken overmaken aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.

- *TERUGKERENDE WERKZAAMHEDEN / REGELMATIG/AANGEPAST ONDERHOUD.*

De toestand van de verschillende items genoemd in hoofdstuk 6 wordt gecontroleerd volgens de periodes gestipuleerd in het onderhoudsprogramma.

Indien noodzakelijk worden de nodige instandhoudingswerken uitgevoerd. Deze werken zijn cruciaal om schade aan het Mariapark tegen te gaan. Voor bepaalde werkzaamheden zal een erfgoedpremie aangevraagd worden.

De verslaggeving van de onderhoudswerken zal als volgt uitgevoerd worden:

- ✓ Elke 6 jaar.
De stad Lommel en de Kerkfabriek zullen een onderhoudslogboek bijhouden, eventueel een inspectieverslag van Monumentenwacht Limburg vzw en een planningsvoorstel met betrekking tot de uit te voeren werken overmaken aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.
- ✓ Bij vragen.
Bij eventuele vragen of gewijzigde gebruikerssituaties zullen de stad Lommel en de Kerkfabriek het Agentschap Onroerend Erfgoed contacteren.

8. EXTRA TOEVOEGINGEN

8.1. VERPLICHTE BIJLAGEN

BIJLAGEN	Niet van toepassing	Bijgevoegd
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)		Hoofdstuk 1
Lijst van geplande werkzaamheden		Hoofdstuk 6
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating		Hoofdstuk 6
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart	X	
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart		Hoofdstuk 3
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed		Hoofdstuk 6
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is		Hoofdstuk 6
Lijst van geplande werkzaamheden aan een orgel dat dateert van na de Eerste Wereldoorlog	X	
Bibliografie (overzicht referenties)		Hoofdstuk 2.1
Fotografische documentatie		Bijlage 8.1
Opmetingsplannen	X	
Erkenning als open erfgoed (aanvraag inclusief ontwikkelingstraject)		Bijlage 8.2

8.2. EXTRA BIJLAGEN

- Bijlage 8.1. Fotografische documentatie.
 - ✓ 8.1.1. Overzichtsfoto's site.
 - ✓ 8.1.2. Overzichtsfoto's bouwkundig erfgoed.
 - ✓ 8.1.3. Overzichtsfoto's landschappelijk erfgoed: Natuurlijke elementen.
 - ✓ 8.1.4. Overzichtsfoto's landschappelijk erfgoed: Parkconstructies.
 - ✓ 8.1.5. Overzichtsfoto's landschappelijk erfgoed: Recreatie en infrastructuur.
- Bijlage 8.2. Erkenning als open erfgoed.

Maaseik, 06 februari 2020.

Namens Architectenburo Erik Martens & Partners bvba,
De architect,

ERIK MARTENS & PARTNERS
ARCHITEKTENBURO

Erik Martens.

Gezien en goedgekeurd door het stadsbestuur van Lommel in vergadering van

De Burgemeester,

De Algemeen Directeur,

Dhr. Bob Nijs.

Dhr. Henri Leën.

Niets uit dit beheersplan mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, scan of op enig andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het architectenbureau.